

Un număr vechiu 7 lei

# CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: N. C. SCHINA

## COMITETUL :

D. NEGULESCU, Profesor la Facultatea de drept din București  
 G. PLASTARA, Prof. la Facultatea de Drept din București  
 GR. CONDURATU, Consilier la Curtea de Apel din București  
 V. ANGHELOVICI, Dr. în Drept din Paris, Judecător Tribunalul Ilfov  
 ALEX. CERBAN, Dr. în Drept din Paris, Profesor Universitar  
 ALFRED JUVARA, Dr. în Drept din Paris, Avocat

Secretar de Redacție : E. C. DECUSARA, Dr. în drept din Paris, Șeful Statisticii Judiciare

## ABONAMENTUL

Un an p. Bănci, Case Comerc. și Autorit. 200 lei  
 „ Magistrati și Avocați . . . 120 „  
 6 luni prețul cel de sus pe jumătate

APAŢE ODATA PE SAPTAMANA  
 sub direcţiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc todeauna înainte

Redacția & Administrația  
 București, CALEA RAHOVEL, 5

Lângă Palatul Justiției  
 — TELEFON 13/29

Repetăm că din eroare de tipar s'a sărit No. 50, paginația *Curierului Judiciar* urmează însă regulat.

Domnii abonați sunt cu insistență rugați a grăbi achitarea abonamentelor prin mandate poștale, fără a mai aștepta alte înștiințări. D-l Dr. Octav Scalat, avocat din Cernăuți, este reprezentantul nostru pentru Bucovina și d-l Consilier VI Mavrodineanu, care s'a oferit în mod cu totul onorific pentru Circumscripția Curții de apel Tg. Mureș (Ardeal), ambii impuniticii a primi abonamente, publicațiuni și a face încasări. D-l D. Niculescu continuă a ne reprezenta și face încasări în provincie, iar d-l C. Petculescu, în Capitală, cărora rugăm al se da tot concursul.

Societatea anonimă «Curierul Judiciar»

## SUMAR

— Responsabilitatea redusă în penal, de dr. Boldur, Președinte al Curții de apel Cernăuți ;  
 — Din *Tratatul de pace cu Germania*: I. Convenția dela Haga relativă la actele de procedură.—II. Sindicatele profesionale, de d-l av. Hugo Friedman ;  
 — România sub ocupațiunea dușmană.—Exploatarea economică a țării.—Organizarea și activitatea Statului major economic de dr. Ite I. Georgian. Bibliografie de d-l dr. E. C. Decusară ;

## JURISPRUDENȚA :

— Curtea de Casație s. II: *Soc. Erdoel Industrie Anlangen Gesellschaft cu Soc. Româno-Americană*. (Aplicarea Decretului-lege 1490 din 9 Dec. 917 cu privire la nulitatea și inexistența actelor de înstreinare sau constituiri de drepturi făcute direct sau indirect de inamicul ocupant) ;  
 — Curtea de Casație s. III: *M. Făit cu Ministerul de Interne* (In materie de recurs în contencios sunt admisibile cererile de intervenție) ;  
 — Trib. Prahova s. I: *Radu Goga cu A. Guriză*. (Forța majoră absolută împiedicând folosința imobilului dă loc la stingerea contractului de arendare sau închiriere), cu o Notă de d-l avocat Al. Velescu ;  
 — Trib. Prahova s. I: *Elena I. Constantinescu cu Nae N. Stănescu*. (Culpa delictuală și culpa contractuală. Când este admisibilă acțiunea în daune interese?), cu o Notă de d-l av. Alex. Em. Lăzărescu.

## Rezumatel jurisprudențelor Curților de apel și Casație

— *Apel I*: Contract de locațiune.—Clauză de reziliere cu caracter facultativ.—Inoperanța ei.—Art. 4 din Decretul-lege 2420/920 ;  
 — *Apel II*: Vânzarea imobiliară de bună voie prin justiție.—Adjudecare.—De când devine desăvârșită vânzarea ?.—Ce lege a timbrului se aplică ?  
 — *Apel III*: Transacțiune între proprietar și chirieș.—Neasimilarea ei cu declarațiunile unilaterale de renunțare făcute de chirieș, prevăzute de Decretul-lege 1420/920.  
 — *Apel IV*: Plata chiriei făcută unui proprietar ca mandatar tacit.—Revocarea Mandatului.—Oferță reală.—Respingerea ei de mandatară.—Rea credință.—Valabilitatea ofertei.

## Responsabilitatea redusă în penal.

În articolul premergător <sup>1)</sup> am indicat că, în un viitor studiu mă voi ocupa cu responsabilitatea penală redusă.

Problema responsabilității reduse și admiterea ei legală au fost combătute în trecut și chiar astăzi, în-vățați distinși, ocupați cu probleme penale, contestă o asemenea responsabilitate redusă.

E necesar a încerca să dăm o definițiune pentru concepția responsabilității în general, ca să putem apoi determina pe calea aceasta concepția responsabilității reduse. Am zis că este culpabil numai individul responsabil, care comite cu pricepere faptul prevăzut de lege sub sancțiunea pedepsei, și am precizat că responsabil este fiecare om matur și sănătos. În consecință, am putea defini responsabilitatea — fără a pretinde o precizie necontestată — ca o stare intelectuală a făptuitorului în timpul faptului, care îl declară apt pentru culpabilitatea penală. Responsabilitatea presupune așa dar culpabilitatea. Responsabilitatea nu se poate presupune; din potrivă, iresponsabilitatea trebuie admisă nu numai dacă e stabilită, dar și când responsabilitatea inculpatului e problematică, având să urmeze în cazurile dubioase o hotărâre în favoarea lui. Plecând dela aceste puncte de vedere putem să definim responsabilitatea redusă ca o responsabilitate cu culpabilitate redusă.

Responsabilitatea, ca concepție juridică, se poate sau afirma sau nega. În sensul acesta nu există nuanțare și s'ar putea zice că o responsabilitate redusă nu există. Aceasta se poate concede fără discuție. În prezent însă este în general recunoscut, că acest fel de judecată nu atinge elementul esențial al cauzei și e indiferent ce nume i se dă. Dacă am admite că nu există grade de responsabilitate, trebuie să afirmăm pe de altă parte, că nu există nicieri în natură limite așa de precise, cum trebuie stabilite de multe ori de jurisprudență și de lege, așa și în domeniul responsabilității.

Tipul unei persoane responsabile nu este separat în mod brusc de tipul uneia iresponsabile, ci un șir întreg de gradații duc dela unul la altul; este o noțiune

1) «Curierul Judiciar», No. 8—9. din 1920. Asupra interesantei teorii a responsabilității limitate, trimitem și la studiul d-lui d. r. E. C. Decusară, publicat în «Pagini Juridice» Craiova, an. VI, No. 101.



căştigată prin experienţă, că tranziţia dela stadiul de sănătate deplină la un stadiu de boală e mijlocită prin stadii intermediare atât în domeniul somatic cât şi cel psihic.

Poate la nici o boală nu se prezintă această apariţiune mai clar decât la friguri, al căror grad se poate stabili cu termometrul. Frigurile în grad ridicat au drept efect iresponsabilitatea pentru persoana bolnavă; vom sta pe gânduri să-l declarăm iresponsabil pe un făptuitor cu o temperatură de 38° şi totuşi starea lui intelectuală nu e normală.

Admisibilitatea responsabilităţii reduse e controversată. Această controversare a ei se reduce la întrebarea, dacă există grade de responsabilitate.

Mărturisesc cu părere de rău, că referitor la această controversă cunosc numai literatura germană, nu însă şi pe cea franceză şi engleză.

Remarcăm că în literatura germană părerile erau până'n timpul din urmă cam egal împărţite; progresele ştiinţelor psihiatrice din ultimele decenii au mărit însă în mod simţitor numărul savanţilor care admit gradaţia la responsabilitate. Pe când Bekker, Merkel, John, Buri, v. Schwarze, Hugo Mayer, v. Bar, Geyer, Lamasch şi Stoss admit o situaţie de responsabilitate redusă, savanţii Koestlin, Hoffer, Berner, v. Wächter, Hael-schner, Wahlberg, Schutze şi Schaper au un punct de vedere intransigent, neadmitând, nici măcar posibilitatea unei atare concepţii<sup>2)</sup>.

H. Mayer determină astfel, în opul său (§ 26) diferenţele între amândouă direcţiile: „grade de responsabilitate nu există, fiindcă întrebarea, dacă cineva este responsabil poate fi numai admisă sau negată. Întru-cât însă poate fi caracterizată prin noţiunea „responsabilitate“ şi situaţia intelectuală condiţională pentru responsabilitate, poate fi ori şi cum vorba şi de grade la responsabilitate“.

Nu s'ar putea obiecta nimic contra acestei concepţii a responsabilităţii în penal, dar consecinţele deduse de Mayer din această concepţie nu pot fi trecute fără a fi contestate. Se pare că aceste consecinţe se referă numai la concepţia responsabilităţii în sens psihologic, nu însă în sens penal. La concepţia în sens psihologic se referă şi „Stahl“ în opul său „Filosofia dreptului“ Tom. II, faţa 76, când zice: „Conştiinţa ca putere pozitivă poate fi în mod diferit ridicată sau redusă. Oamenii pot fi aşa dar în deosebite grade responsabili“.

Prin dezvoltarea ştiinţei psihiatrice s'au aflat tot mai multe stadii intermediare şi de tranziţie între stările intelectuale normale şi stările de boală a intelectului. Boli psihice, precum şi tulburări ale uzului raţiunii, cari uneori au drept efect iresponsabilitatea, pot eşi la iveală cu o intensitate inferioară. Capacităţi psihologice, a căror lipsă este condiţiunea pentru iresponsabilitate, pot să fie normale, dar pot să se prezinte şi într'o măsură minimală sau şi chiar de tot minimală. E vorba în mare parte, dar nu în mod exclusiv, de manifestări patologice, de situaţiuni permanente, sau acute şi trecătoare. Nu vor fi puţini făptuitori cari se află într'o astfel de stare permanentă sau cari au săvârşit faptul tocmai într'o atare situaţie. Pentru tot complexul acestor situaţiuni se întrebuinţează noţiunea „responsabilitatea redusă“.

Situaţii de responsabilitate redusă apar mai ales:

1. În următoarele perioade ale vârstei: în tinereţe şi la bătrâneţe adânci;
2. În unele perioade sexual fiziologice ale femeii, în timpul menstruaţiei, sarcinei, naşterii şi schimbării;

2) Din lipsă de spaţiu nu indic titlul opurilor acestor savanţi.

3. La slăbiciune de minte şi la surdomuţi;

4. La bolile de nervi, histerie, hipohondrie, epilepsie în urma somnambulismului şi a hipnosei;

5. La stări consecinţe alcoolismului, morfinismului, frigurilor şi traumatismului;

6. La defecte ereditare şi după o alienaţie mintală. Aceste raporturi şi stări sunt în măsură să turbure conştiinţa sau în mod trecător, singure sau în combinaţie cu alte iritaţii externe echilibru intelectual aşadar gradul reflecţiunii intelectuale, gradul prudenţei şi al liniştii, într'un aşa mod, că deşi nu suprimă libera procedare, totuşi o poate jigni esenţial sau împiedica în chiar dezvoltarea ei.<sup>3)</sup>

S'a ivit controversa dacă pot fi pedepsite în genere persoane cari comit într'un atare stadiu fapte reprimite de codul penal, sau dacă vor fi supuse numai unui tratament psihiatric; pe de altă parte — considerând în genere pedeapsa admisibilă — dacă astfel de persoane vor fi de pedepsit mai uşor şi dacă pentru siguranţa societăţii este locul şi la o deţinere a lor, după executarea pedepsii. Prima controversă nu e prea uşor de înţeles, pentru că caracterizând astfel de indivizi ca persoane cu responsabilitate redusă, s'a stabilit prin aceasta că sunt responsabili şi culpabili. De aceea nu există justificare, în asemenea cazuri, la o renunţare la pedeapsă şi nici la înlocuirea ei prin un tratament după principii de medicină. Renunţarea ar distruge cu totul efectul preventiv al pedepsii. Starea acestor feluri de apariţii bolnăvicioase, cum de exemplu neurastriciei, histericii, morfinişti, cocainişti, perversii sexuali se prezintă în aşa măsură, că lumea celor mulţi nici nu le pot recunoaşte ca bolnăvicioase. Cazuri concrete sunt chiar între specialiştii divergenţe, dacă asemenea manifestări ar fi numai deprinderi rele, lipsă de stăpânire de sine, viciuri de caracter sau într'adevăr stări malade.

Nimic n'ar putea mai mult zdruncina încrederea populaţiei în justiţie decât dacă ar fi scutite de pedeapsă tocmai persoane pentru a căror crime nu există nici o scuză, persoane bine crescute, care au primit o educaţie scrupuloasă, care prin poziţia lor socială şi averea lor nu sunt puse la încercări, dacă astfel de persoane ar ispăşi crimele comise numai prin o petrecere silită într'un sanatoriu pentru nervi. Acest pericol totuşi n'ar fi de evitat, dacă s'ar putea înlocui pedeapsa pentru persoanele cu responsabilitate redusă cu deţinerea lor într'un sanatoriu, fiindcă tocmai asemenea persoane din păturile sociale indicate vor avea cea mai bună perspectivă să fie recunoscute ca infractori cu responsabilitate redusă.

Dacă o persoană dintr'o astfel de stare socială săvârşeşte o crimă, faptul apare evident ca ceva abnormal şi lasă să se presupună o tulburare psihică. Cu toate acestea, faptul poate avea origine în deprinderi rele în lipsă de stăpânire de sine, în slăbirea din vîna lui a puterii de rezistenţă faţă de ispite, sau şi în defecte psihice.

De altcum tocmai astfel de infractori pot să şi procure apărarea cea mai bună şi să dispună în mod legal sau ilegal în propriul lor interes. Atunci însă se creşte pericolul unei justiţii de clase.

Controversa pe care trebuie să o deslege legiuitorul este, dacă în cadrul dispoziţiunilor generale pot fi considerate în mod suficient toate manifestările rezumate prin noţiunea „responsabilitatea redusă“, sau dacă nu este necesar, în interesul unei justiţii penale eficiente

3) L. Wille, Revista, pentru dreptul penal elveţian, Berna 1890, pag. 12 şi 13.



să se țină seamă de aceste manifestări prin dispozițiuni speciale.

Legiuirile vechi, cari recunoșteau o responsabilitate redusă, au admis în cazuri la fel o vinovăție redusă și o culpabilitate mai mică a făptuitorului. Acest punct de vedere l'a preconizat pentru prima dată așa numita „Constitutio criminalis Tereziiana”, codul penal alcătuit în Austria sub domnia Mariei Tereziei la 1768, care prevede dispozițiuni speciale referitoare la responsabilitatea redusă. Articolul 11 dispune prin :

§ 2. Communes circumstantiae mitigantes sunt praecipuus defectus rationis,

§ 3. Ob plenum mentis emotionem,

§ 4. Ob simplicitatem et stupiditatem,

§ 6. Senum, quibus animi vel corporis vires hebetatae sunt,

§ 7. Ob corporis debilitatem, morbosque chronicos, că unor astfel de persoane să se aplice pedepse mai ușoare.

Acest tratament uman aplicat delinvenților din menționatele categorii a fost abrogat după scurt timp în Austria, prin codicele penal absolutist, întocmit la anul 1787 sub domnia împăratului Iosif II.

Legiuirea mai nouă caută să rezolve această problemă viu dezbătută, în diferite feluri. O mare parte din codicii penali ai diferitelor state nu au dispoziții speciale. Aceasta ar însemna, după opinia legiuitorilor, că un tratament special a persoanelor cu responsabilitate redusă se poate obține prin aceea, ca pedeapsa să poată fi atenuată în măsură cât se poate de larg și că pentru acest scop există posibilitate chiar în spiritul legii, fără a fi nevoie de dispoziții speciale. Aflăm însă dispoziții speciale pentru responsabilitatea redusă în codicii penali ai cantonelor elvețiene : Appenzell, Bern, St. Gallen, Glarus, Graubünden, Luzern, Neuchâtel, Obwalden, Schaffhausen, Schwyz, Solothurn, Tessin, Thurgau, Wallis și Zug, în codicii penali din Grecia, Suedia, Danemarca, Finlanda, Norvegia, Italia și Japonia și în toate proiectele elvețiene. Ideea acestor codici se unește în punctul, că persoanelor cu responsabilitate redusă li se va aplica o pedeapsă mai ușoară. Codicii se află în divergență numai în ce privește limita responsabilității reduse ; unii consideră responsabilitatea redusă numai în cadrele pedepsei regulate, pe când alții dispun sau admit o atenuare mai intensivă a pedepsei. De obicei se scutează numai durata pedepsei, pe când unele legiuri înlocuiesc pedepsele severe prin pedepse mai ușoare.

Art. 47 codul penal italian dispune pe lângă atenuarea pedepsei, în ce privește durata și felul ei, și o modificare la executarea ei. Dacă pedeapsa ce urmează să fie aplicată e închisoare, judecătorul poate dispune deținerea într'un institut de supraveghere, până ce instanța competentă nu revoacă această măsură ; în caz de revocare, se execută pedeapsa în modul obișnuit.

§ 39. Al codului penal din Norvegia și art. 13 al proiectelor elvețiene aplică și măsuri de siguranță, spre a preveni pericolele din partea infractorilor cu responsabilitate redusă.

Anteproiectul pentru un cod penal în statele germane de nord unite (nordentscher Bund), prin care se cereau dispoziții speciale pentru delinvenții cu responsabilitate redusă, a dat loc încă în anul 1869 la o vie discuție asupra problemei noastre. Și în această discuție aflăm juriști și medici cu păreri contrare unii față de alții. Controversa a fost din nou dezbătută de medicii psihiatri la anul 1880. De aci înainte s'a produs o bogată literatură asupra controverselor și aproape nici o societate ocupată cu probleme de drept penal și

psihiatrie n'a omis să-și precizeze punctul de vedere în această chestie.

- Producțiunile literare abundente pe acest teren, progresul psihiatriei și răspândirea cunoștințelor psihiatrice n'au adus, ce e drept, un acord al vederilor, dar le-au clarificat în mod esențial ; liniamentele fundamentale ale reformelor ies așa de clar la iveală, în cât astăzi nici o legiuire penală nu mai poate trece cu vederea problema de față.

Foarte puțini refuză dispoziții speciale pentru persoane cu responsabilitate redusă ; o altă direcție, susținută mai ales de medicii alieniști, voește să elimineze persoanele cu responsabilitate redusă din dreptul penal, prevăzând contra lor în locul penalității o măsură de siguranță.

Proiectele realizabile de reformă cer atenuarea pedepsei, modificări pentru executarea pedepsei și măsuri de siguranță.

Aceste trăsături fundamentale formează baza concluziunilor congresului al 27 al juriștilor germani din 1904 (Insbruck).

Aceste concluziuni sunt :

I. Acela ce a comis infracțiunea într'un stadiu de boală netransitorie, ce i-a adus recunoașterea injuste a faptului sau forța sa de rezistență contra procedurii culpabile, va fi tratat după cadrul pedepselor pentru cazuri mai ușoare.

II. Pentru minorii, inferiori cu privire la intelect, se se va înlocui pedeapsa în mod cât se poate de intensiv prin o educație sub supravegherea statului.

III. Întreruperea executării pedepsei e admisibilă în condițiunile generale și aplicarea întreruperii la persoane inferioare recomandată în mod larg.

IV. Pedeapsa se va executa într'un penitenciar, considerându-se individual starea care a cauzat inferioritatea intelectuală.

V. Pedeapsa inferiorilor intelectuali, constatăți ca nefiind apti de a o executa într'un penitenciar obișnuit, se va executa într'un stabiliment de siguranță și, dacă sunt minori, într'un institut de creștere.

VI. Inferiorii indeoște periculoși se vor deține, după executarea pedepsei, în institute potrivite până ce vor fi apti de a fi puși în libertate.

VII. Un astfel de deținut va fi pus numai condițional în libertate, urmând a fi revocabilă punerea în libertate dacă într'un termen dat s'a dovedit pericolul.

VIII. Inferiorii cari nu sunt indeoște periculoși trebuie să rămână după executarea pedepsei sub o supraveghere sanitară organizată de stat ; dealtcum, ei pot fi adăpostiți la o familie sau într'un institut particular. Durata unei atare supravegheri se va determina prin sentință, în limitele legale.

IX. Necesitatea ca și admisibilitatea de măsuri de siguranță pentru inferiorii intelectuali se vor stabili prin o procedură specială.

Aceste concluziuni au fost aprobate aproape în unanimitate.

Și grupul german al asociațiunii criminalistice internaționale convine în punctele mai importante cu aceste concluziuni. Congresul medicilor alieniști din Austria declară că ar fi progres remarcabil, dacă codul penal nou ar accepta „responsabilitatea redusă”. Materialul bogat ce stă la dispoziție ne dispensează de a încerca să facem comparații între propunerile proiectului și altele, sau de a le susține.

Pentru a cunoaște modul cum legiuirile moderne încearcă să aplice aceste principii, reproducem mai jos textele paralele din proiectele de lege din Elveția și fosta Austrie.



(Art. 11. — N'est pas punissable quiconque, au moment de l'infraction, était en état d'aliénation mentale, d'idiotie ou d'inconscience.

Si la santé mentale du délinquant n'était qu'altérée, ou sa conscience incomplète, ou si son développement mental est resté imparfait, ie juge atténuera librement la peine. (Art. 40, § 2).

Art. 12.—S'il y a doute sur l'état mental d'un inculpé, le fonctionnaire qui aura constaté le fait soumettra cet inculpé à l'examen d'experts. Cette disposition est applicable aux sourds-muets et aux épileptiques.

Art. 13.—Si la sécurité publique exige qu'une personne irresponsable ou à responsabilité restreinte soit internée dans un asile ou dans un hospice, le tribunal ordonnera cette mesure. C'est aussi le tribunal qui prononcera la libération, lorsque l'internement aura cessé d'être motivé.

Si l'état d'une personne irresponsable ou à responsabilité restreinte exige qu'elle soit traitée ou placée dans un asile ou un hospice, le tribunal remettra le malade à l'autorité administrative qui prendra les mesures nécessaires.

Lorsqu'une personne à responsabilité restreinte aura été condamnée à une peine privative de liberté et lorsque la durée de sa peine ne sera pas achevée au moment de sa sortie de l'asile ou de l'hospice, elle devra subir le reste de sa détention).

§ 37. Infracatorul condamnat la închisoare pentru o crimă sau pentru un delict pedepsit cu mai mult de 6 luni închisoare, dacă, în momentul comiterii faptului, lătorită unei boli cronice avea esențialmente redusă capacitatea de a recunoaște înștefa faptului său, sau să determine voința sa conform acestei hotărâri, mai poate fi deținut după executarea pedepsei, dacă din cauza stărei sale și față de felul lui de viață sau caracterul particular al faptului, e socotit îndeobște periculos.

Instanța, odată cu pronunțarea sentinței, hotărăște admisibilitatea deținerii, urmând ca apoi, pe baza rezultatului executării pedepsei, dacă condamnatul este încă considerat ca periculos, să ordone deținerea lui într'un institut special de stat, sau într'o secțiune a stabilimentului arătat în paragraful 66.

§ 47. Cine săvârșește fapta:

1. Într'o stare de slăbire sau reducere a capacității apropiată de irresponsabilitate pentru a recunoaște înștefa faptului său, sau de a determina voința sa conform acestei hotărâri, într-acă această stare nu a fost provocată printr'o îmbătăre intenționată;

2. Într'o stare de emoțiune violentă provocată de un atac direct, grav și neîntemeiat, adus lui însuși sau vreunei persoane de aproape;

3. În caz de necesitate neimputabilă, asemănătoare unui atac legitim;

4. În credința întemeiată pe fapte certe că ar fi îndreptățit la făptuire;

5. Din ordinul imperativ al unei persoane de care dînsul depinde;

6. Făptuitorul care, înainte de a fi urmărit, înlătură paguba iminentă ori repară paguba adusă.

Poate fi pedepsit în loc de „exclusiv cu munca silnică pe timp mărginit“, cu închisoare.

Pedepsele privative de libertate pe timp mărginit și amenzile pot fi reduse până la jumătatea minimului prevăzut.

§ 48. Dacă capacitatea autorului de a recunoaște înștefa faptului său, sau să determine voința sa conform acestei hotărâri a fost esențial redusă în momentul săvârșirii faptului din cauza unei boale cronice, se

va pronunța în loc de pedeapsă cu moartea, munca silnică pe viață.

Dacă infracatorul a fost condamnat la pedeapsă privată de libertate a cărei executare reglementară ar înrăutăți starea lui, instanța de judecată va ordona ca pedeapsă să fie executată după prescripțiile potrivite în starea unor asemenea persoane. Executarea unor asemenea pedepse vor avea loc într'un penitenciar special, sau într'o secție specială a unui penitenciar.

Proiectul austriac nu s'a alipit la propunerile realizate în unele legiuri singurttice sau făcute de societăți științifice, dar are la bază, pentru fiecare din dispozițiile sale, avizul conform al autorităților științifice.

Prima controversă față de care legiuitorul trebuie să-și precizeze punctul său de vedere este delimitarea cazurilor pentru care ar fi necesare dispoziții speciale. Precum s'a accentuat, punctul de plecare este circumstanța, că între tipurile persoanelor normale și celor irresponsabile există un șir întreg de gradații—ignorante de legiurile existente—caracterizate prin o mai mare sau mai mică slăbiciune sau reducere a capacităților, a căror lipsă formează o condiție principală pentru constatarea irresponsabilității.

Această limită trebuie menținută de o legiurie penală. Stipulând însă legea că lipsa unei însușiri anumite este un caz de irresponsabilitate, nu poate asimila persoane a căror capacități sunt aproape de această limită cu persoane cari posedă toată culpabilitate intelectuală. Savantul Merkel a zis „o doctrină puțin dezvoltată are pornirea să ia în vedere numai punctele extreme ale fenomenelor ignorând gradațiile intermediare, și să stabilească contraste nemijlocite acolo, unde de fapt natura arată tranziții nefuzionate“. Precum însă nu este îmbinată fiecare boală mentală cu lipsa de pricepere și de putere de rezistență, o mare parte din persoanele cu boli mentale sunt responsabile. Dacă am face vre-o deosebire, atunci am constata contrasturi între stările bolnăvicioase și între bolile mentale.

Așa se va indica un mare grup de persoane, cari vor fi de considerat mai ales în asemenea cazuri, fără însă a le putea delimita precis după puncte de vedere clinice sau fenomene de boală. Enumărând mai departe o serie de cazuri congruente, nu se poate susține că codul penal va aplica în toate aceste cazuri o responsabilitate redusă; sunt numai tipuri, cari pot constitui o responsabilitate redusă, a căror stare maladivă poate fi sau urcată până la irresponsabilitate, sau poate fi chiar așa de ușoară, încât să nu fie nici considerată. Cu aceste restricțiuni, grupul va conține stările de slăbiciune a minții, de histerie, epilepsie, neurastenie, alcoolism cronic, morfinism și perversitate sexuală. O opinie, contestată însă în psihiatrie, crede că poate lua în vedere și primele stadii de paralizare și tulburări mentale provocate prin senilitate.

Acest grup, să-l denumim grupul inferiorilor psiopatici, degenerațiilor sau desechilibrărilor, se determină din punctul de vedere legislativ prin caracterul că abnormitatea ar fi o stare cronică de boală.

Pe lângă acest grup vin și cazuri, cari sunt în mare parte întemeiate pe baze exterioare, nu patologice, și ori și cum nu constanțe, mai ales stările de beție și manifestările consecințe unei intoxicații acute, influența ce actual năterii poate avea asupra stării suferinței a femeii, o iritare exterioară deosebit de intensă, ce produce un efect de aceeași calitate, stările de oboseală după o muncă fizică sau spirituală deosebit de grea.

Din acest vast complex proiectul admițe, în primul rând, pentru cazurile cari stau chiar la limita irresponsabilității, o atenuare extraordinară a pedepselor; pot



fi anume reduse pedepse de incisoare temporala și amendă până la jumătatea limitei inferioare; munca silnică se poate suplini prin reclusiune.

Rezultă din indicațiunile anterioare că limita va fi de tras după criteriile psihologice. Drept aceea, pentru concepția responsabilității reduse stipulată prin proiect, e decisivă o reducere sau o slăbire a capacității de a recunoaște incorectitudinea faptului și a procedea conform acestei hotărâri. În cazurile amintite poate să existe o astfel de reducere sau slăbire, care să ajungă chiar până la lipsa acestei capacități, așa dar la iresponsabilitate. Felul și măsura atenuării pedepsei depind de sistemul pedepselor fixate și pot fi discutate numai în această legătură. În mod analog se va ține seamă, că proiectul descrie exact cazurile de atenuări extraordinare a pedepselor și că admite numai atenuarea, dar nu o ordonă.

Din mai multe puncte de vedere, dintre cari cele mai importante sunt repetata combinație a responsabilității reduse cu o stare primejditoare acută a făptuitorului, e justificată aplicarea acestor principii și la atenuarea din punctul de vedere al responsabilității reduse.

Starea această primejditoare nu trebuie să împiedice atenuarea pedepsei, dacă poate fi redusă numai la o stare de boală a făptuitorului. Fără a sta la îndoială se poate admite o importantă reducere a pedepsei, având în vedere că proiectul stabilește prin dispozițiunile § 37 deținerea ca mijloc de asigurare, dacă executarea pedepsei nu a avut efect în contra pericolului din partea acestor de persoane. Neavând însă starea primejditoare acută ca bază o stare de boală, ea trebuie combătută prin pedeapsă, fiind cu totul greșit a aplica o atenuare care ar fi impusă de lege. Așa că în aceste cazuri, ca și în acela de responsabilitate redusă transitorie, poate fi compensat motivul de atenuare cu un altul ce are efect în direcția contrară măcar intrat, încât limita ordinară să nu fie trecută. Proiectul decide în mod formal un caz identic, când exclude atenuarea pedepsei conform § 47, dacă făptuitorul prin beție intenționată s'a pus într-o stare aproape de iresponsabilitate.

Tulburarea uzului rațiunii nu e privilegiată în cazul acesta, având în vedere șirul de idei, ce duce la amenințarea cu pedeapsă, pentru acela care comite o infracțiune într-o stare de beție ce exclude responsabilitatea.

A se pune în stare de beție este un moment de pericol; dacă această stare de pericol poate fi atribuită vinovăției, atunci creiază într'un caz culpabilitatea, amănând în celalt caz efectul privilegiat al responsabilității reduse.

Aceasta se prezintă exact atunci când infractorul se îmbată cu intenția ca să comită o infracțiune într-acest stadiu, fără a deveni ireponsabil—un caz paralel cu așa zisa actio libera in cauză, care e de importanță practică deosebită. Precum se menține responsabilitatea deplină în caz de iresponsabilitate intenționată, cu atât mai puțin poate să disculpe pe infractor responsabilitatea redusă.

Proiectul limitând atenuarea pedepsei la cazurile cele mai acute ale responsabilității reduse, n'ar avea nici un rost o diferențiere între cazuri fondate pe cauze interne și externe, pe stadii continue sau transitorii.

O atenuare obligatorie nu poate fi recomandată pentru nici un grup. Mărginirea la micul cerc de cazuri extreme exclude noliștina, că atenuarea pedepsei va fi în stare să sdruncine scutul penal. Această mărginire nu poate avea efectul de a ține prea puțin seamă de

responsabilitatea redusă, deoarece proiectul propune numai dispoziția menționată.

Al doilea caz de atenuare extraordinară este săvârșirea faptei într-o stare de atac direct, grav și neintemeiat adus lui însuși sau vreunei persoane de aproape.

Poate fi deci atenuată pedeapsa și în cazul când emoțiunea produsă prin provocare n'a fost ridicată aproape de iresponsabilitate.

Proiectul dispune, în partea a doua, pedepse reduse, în cazurile când se asociază la infracțiuni singulare aceste circumstanțe sau circumstanțe omogene sau chiar și altele, ce reclamă însă o judecată mai îngăduitoare.

Al doilea grup coprinde cazuri de responsabilitate esențial redusă provenite pe urma boalelor cronice. Acest grup e în parte identic cu cel anterior. Cazurile din acest grup pot fi caracterizate drept cazuri de inferioritate intelectuală.

Proiectul, care menține pedeapsă cu moartea, o exclude pentru făptuitori bolnavi sau cu responsabilitate redusă. Pentru persoanele inferioare cu privire la intelect se aplică pedepsele generale, urmând o atenuare numai atunci când reducerea sau slăbiciunea capacității este aproape de iresponsabilitate. Limitele de jos ale pedepselor fixate în proiect, prezintă posibilitatea de a sancționa cu pedeapsă responsabilitate redusă a inferiorilor intelectuali în cadrul pedepselor fixate. Starea infractorului condamnat la pedeapsă privativă de libertate poate fi luată în considerare prin modificări în ce privește executarea pedepsei.

Ținuta inferiorilor intelectuali în deursul executării pedepsei precum și influența pedepsei privative de libertate asupra stării lor este diferită. Ar contrazice experiențele făcute și ar fi de tot greșită presupunerea, că executarea unei pedepse privative de libertate trebuie să agraveze starea fiecărui inferior intelectual și că pedeapsa n'ar avea efect din punctul de vedere al prevențiunii speciale. Din contra, s'a constatat că unii din ei se acomodează foarte ușor și bine disciplinei penitenciarelor, pentru că viața regulată, lipsa de iritări și provocări, pe cari le aveau când erau în libertate, apoi la mulți și suprimarea griji pentru pâinea de toate zilele, influențează în mod binefăcător asupra stării lor.

Față de această minoritate este o majoritate de inferiori intelectuali, asupra cărora influențează executarea obișnuită a pedepsei în mod desavantajos. Aceștia simt executarea pedepsei ca un rău mai grav decât persoanele normale; făcându-i inaccesibili pentru scopul pedepsei. Ar fi injust și inoportun de a trece cu vederea peste o influență nefavorabilă de acest fel și de acela legiunea trebuie să o excludă. Tratatul special necesar nu se poate efectua în cadrele unei executări normale a pedepsei, fiind că adaptarea executării față de particularitățile acestor inferiori intelectuali cere o abatere dela dispozițiile normale. De aceea e bine a-i pune într'un grup special separându-i cu locuința. Procedând altfel, nu s'ar putea executa suficient sau executarea regulată ar putea fi periclitată. ceilalți deținuți neputând pricepe cauza tratamentului special, ar vedea numai o favorizare injustă. Aceste considerațiuni duc la propunerile proiectului. Dacă infractorul a fost condamnat la o pedeapsă privativă de libertate a cărei executare reglementară ar înrăutăți starea lui, instanța de judecată va ordona o executare modificată a pedepsei. Pentru această executare se vor prevedea penitenciare speciale sau secții speciale la un penitenciar. Deciziunea instanței de judecată va avea drept bază expertiza psihiatrică. Această deciziune va putea fi



combătută prin apel, conform §§ 134, 283 al. 8 proc. pen. în vigoare în Bucovina. Particularitatea executării modificate a pedepsei este prevăzută de § 581 proc. pen. Punctul de vedere hotărât este, ca dispozițiunile stringente ale legii sau regulamentului pentru stabiliment să fie conformate trebuințelor speciale ce rezultă de urma stării de boală a condamnatului.

E vorba de aplicarea închisoarei celulare, de măsura mișcărilor libere, de munca silită și de mâncare. Medicul stabilimentului va avea votul deciziv; el va trebui să poasădă cunoștinți psihiatrice și experiență.

Este necesar un procedeu de individualizare, pentru că pot fi stabilite dispoziții comune. Devenind sănătos condamnatul, instanța de judecată va dispune executarea normală a pedepsei. După executarea pedepsei inferiorul intelectual poate fi deținut, dacă este în deoște pericol.

Principiile propuse de proiect pentru tratamentul inferiorilor intelectuali au fost deja discutate, menționându-se și necesitatea de a aplica în cazuri speciale și măsuri de siguranță pe lângă pedeapsă. S'au discutat și motivele pentru care acest proiect, în contradicție cu proiectul elvețian, nu înlocuiește pedeapsa prin măsuri de siguranță.

Proiectul elvețian recunoaște, în afară de diferența menționată, în art. 13 necesitatea unei dețineri nedeterminate. La fel și codicele penale din Norvegia în § 39. Aceste dispozițiuni au fost aprobate în literatură în mod predominant, în afară însă de controversa dezbătută dacă măsurile de siguranță vor avea să înlocuiască pedeapsa sau să fie combinate cu ea.

Psihiatrii accentuează tot mai mult gravitatea pericolului provocate de inferiorii intelectuali, care de altfel sunt confirmate și de experiența criminalistică. S'a accentuat că limita între responsabilitate și irresponsabilitate nu poate fi exact determinată și fiind în deosebi recunoscut, că persoanele irresponsabile sunt foarte periculoase, este clar că un pericol egal se va afla și la criminalii, a căror stare este apropiată de irresponsabilitate, fiind că aceste două domenii nu pot fi despărțite după forme determinate de boală. Într'adevăr, aflăm mulți criminali cu inferioritate intelectuală și mai ales de acei, cari tot din nou calcă regulile de drept. Persoane de acest fel constituie un pericol continuu pentru siguranța publică; crimele în contra bunelor moravuri, orecum și crimele contra proprietății sunt, de regulă, de meseria lor. În ziua de astăzi se poate la astfel de persoane prevedea chiar în momentul când sînt puse în libertate din penitenciar, că în scurt timp vor comite din nou crime grave.

Din practica mea proprie sunt în măsură să arăt cazuri, în cari administratorul penitenciarului imi mărturisise cam următoarele „și-a executat pedeapsa și l-am pus în libertate, dar în opt zile eară'l vom avea ca oaspe”, o prevedere ce s'a împlinit de multe ori și în timp mai scurt.

Situația aceasta este insuportabilă. Prin dispozițiunile discutate, prin pedeapsa mai riguroasă în caz de recidivă, cât și prin reforma serviciului închisorilor se va micșora dar pericolul social, ce rezultă dintr'o stare de boală a unui inferior intelectual, care nu poate fi combătută în mod suficient numai prin pedeapsă.

Remarcăm din nou, că în proiect sunt concepțiile de inferioritate intelectuală și de pericol social strâns determinate; de alminterea deținerea e condiționată de presupunerea, că inferiorul a comis o crimă sau un delict sancționat cu o pedeapsă de mai mult de șase luni și că a și fost osândit la o pedeapsă privativă de libertate. Această restrângere nu este o idee prea fe-

ricită, fiind într'adevăr pur mecanic, în afară de condamnățiunea ca și infractori condamnați la o pedeapsă mai mică, pot fi la fel periculoși.

Motivele pentru aceste presupuneri sunt în substanță egale, cu condițiunile fixate de proiect pentru deținerea criminalilor smintiți. Fapta comisă va caracteriza gradul de pericol; se înțelege de la sine, că judecătorul în astfel de cazuri nu va dicta o amendă, ci totdeauna o pedeapsă privativă de libertate. Dacă considerăm că e vorba de o măsură de siguranță care se asociază pedepsei nu mai există necesitate la motiva dispoziția proiectului, că judecătorii în cauze penale vor avea să decreteze deținerea.

Ocupându-ne la finele acestui studiu cu proiectul francez „Loi relative au régime des aliénés”, vom căuta să vedem dacă judecătorul singur nu poate să decreteze această măsură. Date fiind presupunerile discutate pentru deținere, instanța va hotărâ după pronunțarea sentinței, în primul rând admisibilitatea deținerii, urmând ca apoi înainte de expirarea pedepsei, pe baza rezultatului executării, să ordone deținerea, în cazul când cel care urmează a fi liberat mai poate fi considerat periculos. Va fi tocmai așa în cele mai multe cazuri. Este posibilă însă însănătoșirea făptuitorului în timpul executării pedepsei sau îmbunătățirea stării lui intrată, că nu va mai apare necesară deținerii lui. În consecință, corectându-se prognoza stabilită pe timpul sentinței, criminalul va fi de îndată pus în libertate. Procedul propus în proiect prezintă o garanție superioară pentru aplicarea deținerii numai în cazurile în adevăr necesare.

Deținerea trebuie să fie executată într'un stabiliment al Statului, ca judecătorii să fie în măsură a dispune direct primirea și concedierea. Pe de altă parte, aceste stabilimente trebuie să fie întocmite pentru o deținere sigură și corespunzătoare caracterului deținutului în deoște periculoși. Necesitatea aceasta cât și sfîrșirea de a vindea sau a îmbunătăți starea de boală a deținutului va fi decisivă în toate cazurile referitoare, la executare.

Aceiași scop poate fi ajuns și prin deținerea în stabilimente pentru criminalii alienați. Numai prin experiență va putea fi exact apreciat numărul necesar de stabilimente pentru dețineri. De aceea proiectul prevede deținerea într'un stabiliment special al Statului cât și în secții speciale ale stabilimentelor pentru criminalii alienați.

Și în cazul acesta durata deținerii nu poate fi dinainte determinată, totul depinde de măsura și timpul în care va putea fi înlăturată starea de pericol a deținutului.

Această deținere e o măsură de siguranță; nu este însă o pedeapsă. Proiectul înlătură înlocuirea pedepsei prin măsuri de siguranță, cum o face proiectul elvețian, care nu admite executarea modificată a pedepsei. Conform acestei organizări pot fi executate pedepse privative de libertate și asupra inferiorilor intelectuali. N'ar fi nicidecum justificabilă excluderea dela pedeapsă, pentru că odată stabilită inferioritatea lor intelectuală, de aci rezultă responsabilitatea și culpabilitatea lor.

Mai adăugăm că prin pedeapsă ei pot fi susceptibili de o schimbare.

Când se pronunță sentința de condamnare poate fi problematic, neverosimil sau chiar de negat, dacă pedeapsa va fi suficientă să înlătore pericolul produs de un astfel de făptuitor, fiind că ades îmbunătățirea sau vindecarea stării bolnăvicioase pe timpul executării pedepsei nu va fi posibilă în aceeași măsură ca atunci, când nu s'ar putea aplica pedeapsa. Un tratament însă



ce ar avea de scop numai vindecarea, n'ar da nici o garanție, fiind condus de motivul de a împiedeca o infracțiune.

Având în vedere această stare de fapt, credem că trebuie menținută executarea pedepsei cu atât mai mult, cu cât alt procedeu ar slăbi în mod serios puterea preventivă contra altor infracțiuni.

O renunțare la pedeapsă ar contrazice simțul de dreptate al populațiunii, care adesea nu poate recunoaște starea de boală a inferiorilor intelectuali ca o stare patologică.

Dr. BOLDUR.

Președinte al Curței de Apel Cernăuți

## Din tratatul de pace cu Germania

### I. Convenția dela Haga relativă la actele de procedură II. Sindicatele profesionale.

În Monitorul Oficial No. 7 din 9 Aprilie 1920 s'a publicat decretul-lege prin care, sub rezerva adoptării ulterioare a corpurilor legiuitoare, s'a ratificat tratatul de pace cu Germania, semnat la Versailles la 28 Iunie 1919, precum și textul a acestui tratat. Se știe că în recenta sesiune extraordinară corpurile legiuitoare au ratificat acest decret-lege, astfel încât azi tratatul în chestiune are putere de lege.

Citindu-l, atențiunea mi-a fost atrasă de articolele 287 și 427, privitoare primul la convențiunea dela Haga relativă la actele de procedură civilă, iar cel de al doilea la sindicatele profesionale.

Fimică nu toată lumea a putut citi voluminosul text al tratatului, socotesc că fac un serviciu cititorilor «Curierului Judiciar» semnalând dispozițiunile acelor articole.

\* \* \*

Prin legea din 14 Aprilie 1909 Statul român a aderat la Convențiunea internațională dela Haga din 4/17 Iulie 1905, privitoare la unele chestiuni de procedură civilă. Această convențiune are capitole relative la comunicarea de acte judiciare și extra-judiciare, comisiuni rogatorii, cauziunea judicium solvi, asistența judiciară gratuită și constrângerea corporală.

Prin efectul declarațiunei războiului, aplicarea acestei convențiuni a fost suspendată.

Acum, după război, se impunea reintrarea în vigoare a convenției. Totuși Franța, Portugalia și România nu au convenit la această repunere în vigoare. În lipsa oricăror lămuriri sau lucrări pregătitoare, nu putem cunoaște motivele care au determinat această hotărâre a celor trei state de mai sus.

Îată acum și textul articolului 287 din tratatul de pace:

„Îndată după punerea în vigoare a tratatului de pace, Înaltele Părți Contractante vor aplica, întrucât aceasta le privește, Convențiunea dela Haga din 17 Iulie 1905, privitoare la procedura civilă. Totuși, acea-

stă punerea din nou în vigoare rămâne și va rămâne fără efect față de Franța, Portugalia și România“.

Una din cele mai importante consecințe ale acestei situațiuni, va fi că de acum înainte procedura în procesele intentate celor aflați în țară străină nu se va mai putea îndeplini decât conform normelor din articolul 75 procedura civilă, iar nu pe cale diplomatică.

\* \* \*

În Monitorul Oficial din 20 Decembrie 1909 s'a publicat legea „în contra sindicatelor, asociațiilor profesionale a funcționarilor statului, județelor, comunelor și stabilimentelor publice“.

Este știut că legile, cari nu corespund spiritului și ideilor generale ale unei epoci, nu pot fi aplicate decât cu mare greutate, adesea ori numai prin constrângere, și au tendința de a cădea repede în desuetudine.

Legea de mai sus, care interzicea dreptul de grevă, precum și constituirea de sindicate profesionale, fiind contrarie spiritului vremii, a avut, până la recenta ei desgropare, soarta faimoasei legi din 1864 a constrângerii corporale, lege care, deși neabrogată în mod formal, totuși nu mai trăiește.

Numerose sindicate profesionale ale funcționarilor publici și ale lucrătorilor stabilimentelor publice s'au putut constitui și au funcționat, cu toate prohibițiunile acestei legi, iar exercițiul dreptului de grevă nu a putut fi nici suprimat, și nici cel puțin rărit, prin dispozițiunile legii!

Astăzi dispozițiunile relative la greve, din legea din 1909, sunt abrogate prin dispozițiunile noui legii din 5 Septembrie 1920, intitulată legea pentru reglementarea muncii.

În ce privește dispozițiunile relative la prohibirea sindicatelor profesionale ale lucrătorilor stabilimentelor publice și ale funcționarilor publici, credem că și ele sunt abrogate, prin tratatul de pace cu Germania, cel puțin în ce privește pe funcționarii și lucrătorii stabilimentelor publice, dacă nu și în ce privește pe funcționarii publici.

În adevăr, partea XIII-a din acest tratat, despre „Muncă“ are, în secțiunea II-a, la principiile generale, în articolul 427, o enumerare a metodelor și principilor, pe care Înaltele Părți Contractante le-au găsit «de o importanță deosebită și urgentă» pentru reglementarea condițiilor de muncă în comunitățile industriale.

Îată părțile ce ne interesează din articolul 427:

„Înaltele părți contractante, recunoscând că buna stare fizică, morală și intelectuală a muncitorilor salariați este de o importanță esențială din punct de vedere internațional, au stabilit, pentru atingerea acestui înalt scop, organismul prevăzut la Secțiunea I\*) și asociat organismului Societății Națiunilor.

„Ele recunosc că deosebirea de climă, de moravuri

\*) Conferința generală a reprezentanților membrilor și biroul internațional al muncii (art. 388).



și de obiceiuri, de oportunitate economică și de tradițiunea industrială face să fie greu de atins, în mod imediat, uniformitatea absolută a condițiunilor de muncă. Înșă fiind convinsă că munca nu trebuie considerată numai ca un articol de comerț, ele cred că există metode și principii pentru reglementarea condițiunilor de muncă ce ar trebui să caute să aplice toate comunitățile industriale, pe cât le permit împrejurările speciale în care ele ar putea să se găsească.

„Printre aceste metode și principii, Inaltele Părți Contractante consideră că următoarele sunt de o importanță deosebită și urgentă:—

Urmează enumerarea a nouă principii și metode, pe care Inaltele Părți Contractante, deci și România, le consideră de o importanță deosebită și urgentă, printre care, la punctul 2, citim:—

„Dreptul de asociațiune privitor la toate chestiunile care nu sunt contrarii legilor, atât în ce privește pe salariați, cât și pe patroni (employeurs)”;—

Prin urmare, întrucât textul tratatului nu face nici o rezervă și nici o distincție între lucrătorii industriilor particulare și acei ai stabilimentelor publice, este evident că s'a recunoscut și acestora dreptul de asociațiune și prin urmare în privința lor dispozițiunile legii din 1909 sunt abrogate.

Este însă de principiu că o lege nouă, fie și un tratat de pace, abrogă în mod implicit, chiar fără nici o dispozițiune formală, toate dispozițiunile contrarii din orice lege anterioară. Iar dacă contrarietatea legii este privitoare la însuși principii care servea de temelie legii vechi, această din urmă este abrogată în toate dispozițiunile sale, fără nici o deosebire, după cum zice Dl. D. Alexandresco în tomul I al comentariilor sale la paginile 49-50.

Prin urmare, din acest punct de vedere, s'ar putea susține că dispozițiunile legii din 1909 relativ la interzicerea asociațiunilor profesionale, fiind contrarii principiului admis de tratatul de la Versailles, sunt abrogate în întregime lor, atât în ce privește pe lucrătorii stabilimentelor publice, cât și în ce privește pe funcționarii publici, știut fiind că deosebirea între ei nu se face decât pe baza distincțiunei artificiale dintre funcționari de gestiune și cei de autoritate.

Adversarii principiului asociațiunilor profesionale, cari vor încerca să găsească în această teorie un indemn la anarhie, le voi răspunde că nu poate fi nici un pericol în sindicalizarea funcționarilor și lucrătorilor publici, când ea se face în limitele arătate de însuși textul articolului 427 din tratatul de la Versailles, adică pentru chestiuni cari nu sunt contrarii legilor.

Și este știut că funcționarii publici s'au sindicalizat, nu pentru a slăbi organismul statului, ci pentru a-l consolida, între altele și prin înlăturarea arbitrarului administrativ și a favoritismului, care vin de sus în jos, și demoralizează întreaga țară.

HUGO FRIEDMAN

Avocat, Ploiești

## BIBLIOGRAFIE

**România sub ocupațiunea dușmană: Exploatarea economică a țării—Organizația și activitatea statului major economic, de d. Dr. Ilie I. Georgian, director de serviciu în Direcțiunea generală a statistice și șeful serviciului de clasare a documentelor lăsate de inamic. Fas. II. Preț 10 lei.**

D. Dr. Ilie I. Georgian a dat la lumină un interesant studiu asupra activității statului major economic inamic, care 23 de luni a exploatat  $\frac{2}{3}$  din teritoriul României, studiu întocmit după documentele lăsate de dușman în graba cu care a trebuit să evacueze teritoriul ocupat. În partea I a studiului se ocupă cu istoricul și organizarea statului major economic; în partea II studiază în mod detaliat organizarea și activitatea fiecărei secțiuni de exploatare; iar în partea III se ocupă de exploatarea economică a Dobrogei și planurile viitoare ale dușmanului pentru exploatarea țării.

Extragem din acest studiu câteva date, ca să ne facem o idee de modul de exploatare a teritoriului ocupat de către inamic.

Au fost exportate de dușman dela 1 Dec. 1916—31 Oct. 1918 următoarele cantități de cereale, furaje și alte alimente în: Germania: 971.110 tone, Austro-Ungaria: 1.006.538 tone, Turcia: 167.509 tone, Bulgaria: 167.748 tone, în total 2.161.905 tone de grâu, porumb, leguminoase, furaje, etc.

Materii prime: (piei brute, lemn, sare, mașini, textile etc.) au fost exportate în: Germania: 131.441 tone, Austro-Ungaria: 159.666 tone, Turcia: 15623 tone, Bulgaria: 115.704 tone, în total 424.434 tone.

Produse petrolifere (gaz, benzină, uleiuri minerale etc.) au fost exportate în: Germania: 889.944 tone, Austro-Ungaria: 221.176 tone, Turcia: 13.825 tone, Bulgaria: 5.864 tone, în total 1.140.809 tone.

Animale: peste 1.400.000, vite cornute: 4.400.000, oi și capre: peste 2.000.000, miei și porci peste 1.000.000, deci în total 8.850.000 capete.

În afară de aceste cantități exportate s'au întrebuințat de urmatele de ocupațiune încă 1.029.029 tone de cereale, furaje, etc.

Dar aceste date nu corespund cu totul realității, după cum arată d. Dr. Georgian, fiindcă s'au luat din țări cantități și mai însemnate de alimente, de către soldații permisionari, cari luau cu ei între 30—60 kgr. de alimente, afară de cele trecute prin contrabande de Austro-ungari.

Până și din cadavrele soldaților morți se extrăgea grăsimea necesară pentru fabricarea săpunului. Producțiunea zilnică era de 1000 kgr.

Studiul d-lui Dr. Georgian merită să fie citit de orice român prin datele și analiza ce o face activității statului major economic, care s'a condus de dezia: „Românului să nu i se lase, decât ochi se plângă”, cum s'a exprimat un ordin confidențial secret al statului major austro-ungar adresat autorității or de exploatare din teritoriul ocupat.

E. C. DECUSARA.

D-l N. Juc Constantinescu, distinsul fost prim-președinte al Trib. Gorj, actualmente consilier la Curtea de Apel Galați a dat la lumină o nouă și importantă lucrare:

**Asupra Contractului de locațiune**  
o broșură, format mare, conținând 180 pagini. Preț 8 lei. Se expediază la cerere de Curierul Judiciar contra mandat postal, la care se va adăoga 2 lei pentru portul recomandat.



# INALTA CURTE DE CASAŢIE ŞI JUSTIŢIE S. II

Audienţa dela 24 Martie 1919

Preşedinţia d-lui GH. STOICESCU, Preşedinte  
Societatea Erdoel-Industrie-Anlangen Gesellschaft cu Societatea  
Româno-Americană  
Decizia civilă No. 24

Decretul-lege No. 1480 din 9 Decembrie 1917, măsurile luate prin acest decret-lege. — Aplicaţiune la actele făcute de inamic în teritoriul ocupat în dispreţul principiilor dreptului ginţilor.

Prin decretul-lege No. 1480 din 9 Dec. 1917, se stabileşte pe de o parte, de la început efectele în general a tuturor dispoziţiunilor luate de autoritatea inamică în teritoriul României ocupată de dânsa, iar pe de altă parte se proclamă inexistenţa unor anume acte, făcute în dispreţul principiilor dreptului ginţilor.

Sunt nule de drept şi inexistente orice acte de instrăinare sau constituire de drepturi cu privire la bunurile şi drepturile ce vor fi făcut direct, sau indirect, obiectul din partea inamicului a vreunei din măsurile prevăzute în art. II al acestei legi.

Curtea, deliberând:

Asupra recursului făcut de Societatea Erdoel-Industrie-Anlangen-Gesellschaft în contra deciziei Curţii de Apel din Bucureşti secţia IV No. 37 din 21 Iunie 1918; Având în vedere incidentul ridicat de d. avocat V. Cancicov, procuratorul Societăţii româno-Americană, reprezentând în acelaş timp şi pe recurentă, de a se examina şi decide de această Înalţă Curte dacă recursul introdus de Societatea Erdoel-Industrie-Anlangen, ca cumpărătoare a drepturilor de concesiune petroliferă a Societăţii Româno-Americană, este sau nu valabil, fiind introdus de o persoană ale cărei drepturi au fost anulate prin Înalţul Decret Regal No. 1480 din 9 Decembrie 1917;

Având în vedere că din deciziunea adusă în recurs, se constată că, cu ocaziunea judecăţii urmată la instanţa de apel, au figurat ca părţi în proces: Societatea Româno-Americană, ca apelantă, prin d. avocat V. Cancicov, cu procura dată d-sale de W. Eminger, în calitate de custode coercitiv şi ca lichidator al zisei Societăţi, numit prin ordonanţele guvernământului de ocupaţiune No. 31/917 şi 429/918 şi intimatului Tănase G. Costache, prin avocatul N. G. Constantinescu, lipsind concedenta Steliana Petre Costache şi soful Petre Costache;

Că posterior pronunţării deciziunii prin care se respinge ca nefondat apelul Societăţii Rămâno-Americană, la 9 Septembrie 1918, Societatea Erdoel-Industrie-Anlangen Gesellschaft introduce recursul de faţă, în calitate de cumpărătoare a drepturilor de concesiune petroliferă a Societăţii Româno-Americană;

Că este a se vedea dacă acest recurs este sau nu valabil;

Considerând că după ocuparea unei părţi din teritoriul României de către vrăjmaş, guvernul ţării căpătând informaţiuni dela reprezentanţii săi în străinătate, cum şi pe alte căi, că inamicul a luat imediat după ocupaţiune o serie de măsuri contrarii convenţiunilor internaţionale, face să apară, după un an de zile, decretul No. 1480 din 9 Decembrie 1917 prin care, pe de o parte, stabileşte dela început efectele în general ale tuturor dispoziţiunilor luate de autoritatea inamică în teritoriul român ocupat de dânsa, iar pe de altă

parte proclamă inexistenţa unor anumite acte făcute în dispreţul principiilor dreptului ginţilor;

Considerând că una din măsurile luate de comandamentul de ocupaţiune, prin care s'a atins proprietatea particulară, este şi aceea prin care s'a dispus lichidarea întreprinderilor şi societăţilor din acest teritoriu, între cari şi Societatea Româno-Americană, în activul cărora, direct sau indirect, erau intereseşi supuşii Statelor aliate României: Englezi, Francezi şi Belgieni, aducând o gravă vătămare şi intereselor naţionaliilor noştri;

Considerând că prin art. 2, al. c, al decretului de mai sus, sunt declarate nule de drept şi neexistente orice acte de instrăinare sau constituire de drepturi cu privire la bunurile şi drepturile ce vor fi făcut, direct sau indirect, obiectul din partea inamicului a vreunei din măsurile prevăzute în aliniatul precedent;

Că, prin urmare, drepturile societăţii recurente fiind obţinute prin instrăinarea drepturilor Societăţii Româno-Americană ca efect al măsurii luate de autoritatea ocupantă şi aceste drepturi fiind nule de drept prin efectul decretului precitat, Societatea Erdoel-Industrie-Anlangen-Gesellschaft nu are nici o calitate de a se prezenta astăzi în recurs, întrucât nu a figurat în instanţa de fond;

Că aşa fiind, Curtea, urmează a declara nul acest recurs, pe baza celor expuse mai sus.

Pentru aceste motive, Curtea admite incidentul şi declară nul recursul.

# INALTA CURTE DE CASAŢIE ŞI JUSTIŢIE S. III

Audienţa dela 3 Martie 1920

Preşedinţia d-lui V. ROMNICEANU, Preşedinte  
M. Fait cu Ministerul de Interne  
Decizia No. 80\*)

Cerere de intervenţie. — Recurs în contencios. — Dacă în asemenea materie sunt admisibile cererile de intervenţiune. — Art. 5 § III litera f. din legea Curţii de Casaţie şi art. 248 pr. civ.

Nici textul art. 5 § III litera f. din legea Curţii de Casaţie, nici raţiunea, nu se opun ca, în contra sau în apărarea celui care a făcut un recurs în contencios administrativ şi care în fond nu este decât un reclamant, să se poată alătura şi o a treia persoană, dacă condiţiunile art. 248 pr. civ. sunt îndeplinite.

Curtea deliberând,

Asupra admisibilităţii în principiu a cererei de intervenţiune făcută de Matei Fait;

Având în vedere că această cerere are de obiect apărarea, alături de intimat, a legalităţii actului acestuia, prin care a refuzat recurentului Sternberg concesiunea unei farmacii;

Considerând că, în principiu, dreptul de intervenţiune într'un proces este recunoscut de legea de procedură civilă ori cărei persoane, care ar avea un interes legitim, născut şi actual de a sustine, sau apăra fie drepturile sale, fie ale uneia din părţile implicate, în acest din urmă caz intervenţiunea putându-se face în orice stare a procesului, chiar şi la Curtea de Casaţie (art. 243);

Considerând că în specie se obiectează de recurent, că intervenţiunea lui Fait nu este admisibilă în principiu, mai întâi pentru considerarea de drept ca în materie de recurs administrativ contra unui act al auto-

\*) Dată după divergenţă.



rității publice nu este vorba de un diferend de drept comun, de o acțiune ordinară, căreia să-i se poată aplica dispozițiunile art. 247 și următorii din pr. civ. ci de o cale de atac cu totul excepțională, în care dreptul de intervențiune ar trebui să fie expres, prevăzut de lege, dispozițiune care nu există; — că apoi, în fapt intervenientul Fait nu are personal nici un interes în cauză, de oare-ce motivul pentru care s'a refuzat recurentului concesiunea de farmacie e lipsa calității de cetățean sau de supus român, chestiune care nu interesează de cat pe recurent;

Considerând că recursul administrativ direct la Curtea de Casațiune nu este, în ultima sa analiză, de cât o acțiune în Justiție, care are de obiect recunoașterea dreptului unui particular față de o autoritate publică și obligarea sau invitarea acelei autorități de a face să se respecte dreptul lezată; că acesta fiind caracterul și scopul recursului în materie de contencios administrativ, nici rațiunea nu se opune și nici vre un text de lege că, în contra sau în apărarea recurentului care în fond nu e decât un reclamant, să se poată alătura și o a treia persoană, întru cât bine înțeles ea ar proba, în prealabili că are interes să preîntâmpine un proces în perspectivă;

Considerând că, în specie, intervenientul susține și părțile cele lalte nu contestă, că farmacia, a cărei concesiune fost refuzată recurentului, i-a fost concedată D-sale și actualmente o are în exploatațiune; că prin urmare, revenirea administrațiunei asupra refuzului, prin efectul admiterii recursului va fi prejudiciabilă, de oare-ce concesiunea în persoana sa ar urma să se desființeze;

Că dar interesul ce intervenientul are de a se opune admiterii recursului este învederat, legitim, născut și actual și deci cererea sa de intervențiune este din ambele puncte de vedere admisibilă în principiu.

Pentru aceste motive, Curtea, admite în principiu cererea de intervenție făcută de d. M. Fait.

## TRIBUNALUL PRAHOVA SECȚIA I

Audiența dela 20 Februarie 1920

Președinția d-lui N. D. HARITON, Prim-Președinte

Radu Goga cu Al. Guriță

Sentința No. 58

Contract de arendare.—Obligația proprietarului de a procura locatarului folosința imobilului închiriat sau arendat.—Forță majoră absolută.—Stingerea contractului.—Art. 1410, 1411, 1420, 1423, 1429, 1459 și 1493 c. civil.

*Forța majoră absolută împiedicând complet îndeplinirea obligațiunei proprietarului de a procura locatarului folosința imobilului închiriat sau arendat, are de efect stingerea contractului sinagmatic de locațiune.*

S'a ascultat d-l avocat N. I. Negulescu din partea reclamantului R. Goga, în lipsa părâtului Al. Guriță.

Tribunalul,

Asupra acțiunei introdusă de Radu Goga din comuna Viziru, județul Brăila, prin petițiunea înregistrată la No. 19528/1919, în contra părâtului Alexandru Guriță din Ploiești, prin care acțiune astfel după cum a fost formulată prin cererea introductivă și dezvoltată în instanță, reclamantul cere: 1) să se declare reziliat pe ziua de 12/3 Aprilie 1917, contractul de arendare cu data de 15 Septembrie 1915 autentificat de Tribunalul Prahova și la No.3710/915, intervenit între reclamant

ca arendaș și părât, ca proprietar, cu privire la moșia Făureii vechi din comuna Surdila-Greci, județul Brăila, pe termen de 5 ani începători de la 23 Aprilie 1916 și cu arenda anuală de 12180 lei; 2) să fie obligat părâtul să-i restituie ca deținută fără cauză suma de lei 6090, caștul plătit ca garanție la facerea contractului; 3) să fie obligat părâtul a-i plăti suma de 6090 lei reducerea de arenda, din cauza distrugerii recoltei și semănăturilor de toamnă ale anului 1916 și în fine 4) să mai fie obligat părâtul să-i plătească suma de lei 10.00 daune interese, provenite din faptul că a vândut moșia înaintea expirării termenului prevăzut pentru aceasta prin contract;

Având în vedere concluziunile orale ale reclamantului, singur prezinte în instanță, actele invocate și depozițiunile marturilor audiate;

Având în vedere că motivul pe care reclamantul își întemeiază această cerere de reziliere, îl formează pe de o parte cauzele de forță-majoră, consistând din faptele de război prevăzute în încheierea Tribunalului de la 22 Septembrie 1919, prin care s'au încuviințat reclamantului proba cu martori pentru stabilirea lor, și în urma cărora s'ar fi ridicat acestuia, în toamna anului 1916, folosința moșiei arendate, distrugându-i și toată recolta primului an de arendare 1916—1917, iar pe de altă parte tot ca motiv de reziliere, reclamantul mai arată culpa părâtului, care încă din toamna anului 1916 ar fi vândut moșia sus arătată obștei locuitorilor din comuna Surdila-Greci, cu dreptul pentru aceasta de a intra în stăpânirea ei în toamna anului 1917, adică înainte de expirarea termenului de doi ani prevăzut în acest scop prin contractul de arendare, așa că la întoarcerea sa din Moldova folosința acestei moșii nu i-a mai putut fi redată;

Ca o consecință a rezilierii și faptelor sus arătate reclamantul pretinde să fie obligat părâtul la restituirea și plata sumelor de bani prevăzute la punctele 2, 3 și 4 ale acțiunei în discuțiune;

În ce privește cazul de forță-majoră;

Având în vedere că este exact în drept, după cum a susținut și reclamantul, că în conformitate cu dispozițiunile art. 1411 coroborat cu art. 1420 al. II și III și 1429 c. civ. obiectul contractului sinagmatic de arendare, ca și al oricărei locațiuni în genere îl formează în mod strict juridic, nu lucrul la care se referă locațiunea, după cum în mod eronat se exprimă textul art. 1410 c. civ. ci cele două drepturi și obligațiuni correlative esențiale, care se produc cu ocaziunea lui, și care sunt: pe de o parte obligațiunea proprietarului de a procura arendașului în tot timpul locațiunei folosința continuă și succesivă a moșiei arendate, la care obligațiunea corespunde dreptul respectiv al arendașului de a pretinde această folosință, iar pe de altă parte, obligațiunea acestuia din urmă de a plăti prețul arenzii la termenele prevăzute în contract, cărei obligațiuni corespunde asemenea dreptul proprietarului de a cere realizarea întocmai a plății acestui preț;

Ca concluzie firească care rezultă din legătura strânsă dintre cele două drepturi (respectiv obligațiuni) correlative esențiale menționate mai sus, care formează una cauza celeilalte, ca în orice contract sinagmatic, este în mod neîndoios aceia că, dacă din vre-o împrejurare oarecare, una din ele nu se mai poate în mod absolut produce, nici îndeplinirea celeilalte nu mai poate fi pretinsă, și ca consecință contractul este neapărat desființat;

Că drept de aplicățiune numai a acestor principii trebuie înțelese dispozițiunile atât ale art. 1493 al. I c. civil care prevede ca contractul de locațiune se des-



fințează când lucrul a pierit în totul sau s'a făcut netrebnic spre obicinuita întrebuintare, cât și ale art. 1423 c. civil, care dispune, că dacă în timpul locațiunei lucrul închiriat și arendat se strică în totalitate lui prin caz fortuit, contractul este de drept desființat, iar dacă se distruge în parte, locatarul poate după împrejurări să ceară o scădere din preț, sau desființarea contractului, în amândouă cazurile fără desdănuire;

Că de aici mai rezultă în mod logic, că nu numai atunci când lucrul însuși la care se aplică arendarea sau în genere locațiunea este distrus sau dovedit netrebnic în chiar fința sa, (caz special indicat în cele două texte imediat menționate) câtă a se constata încetarea unei atari locațiuni prin lipsa de obiect, dar ori de câte ori una din cele două obligațiuni correlative esențiale sus arătate, indiferent din ce motive, nu-și mai poate găsi îndeplinirea;

Că este indiscutabil, că dacă această lipsă de îndeplinire a obligațiunei respective se săvârșește fără nici o vină din partea celui ce trebuie să o execute nu poate fi loc la nici o pretențiune de daune în favoarea celeilalte părți, soluțiunea inversă fiind aplicabilă în cazul contrariu;

Că dispozițiunea generală art. 1439 al. I. c. civil face în mod formal aplicațiunea în această materie a principiului sus arătat, stabilind că în cazul când una din părți nu-și îndeplinește îndatoririle sale principale cealaltă parte poate cere desființarea contractului;

Că întru cât procurarea folosinței este principala îndatorire a proprietarului întrun contract de locațiune, și îndeplinirea ei culpoasă, cu toate că lucrul la care se aplică este în fință poate atrage în mod neîndoios desființarea contractului, și eventual daune în favoarea locatarului nu se poate în mod juridic concepe că aceiași soluțiune, însă bine înțeleasă fără daune, s'ar putea socoti inadmisibilă, în cazul când îndeplinirea obligațiunei nu ar proveni din culpa proprietarului, ci din cauza unei împrejurări de forță-majoră;

Considerând însă că, pentru ca o atare consecință a lipsei de folosință să se producă, este în mod evident necesar ca în conformitate cu același principiu, general, această împrejurare să fie absolută și în mod peremptoriu dovedită de acel ce o invoacă căci odată stabilită, efectul ei este asemenea absolut, în sensul că atrage nu numai o suspendare a plății chiriei după cum pretinde reclamantul, dar desființează în mod complet contractul de locațiune, afară bine înțeles de cazul unei lipse parțiale de folosință și în care caz locatarul s'ar mulțumi să obțină numai o reducere proporțională a părții respective din această chirie;

Că de și faptele de război constituiesc în general cazuri tipice de forță-majoră, care, lipsind în mod absolut pe locatar de folosința imobilului supus locațiunei, pot atrage desființarea acestui contract, totuși, în speța reclamantului cu dovezi administrate nu stabilește în mod peremptoriu, că asemenea fapte de război ar fi pricinuit pentru dânsul o lipsă de folosință a imobilului arendat în condițiunile arătate mai sus, pentru a se putea constata pe acest motiv desființarea contractului său;

Considerând intr'adevăr, că reclamantul însuși a recunoscut prin concluziunile puse în instanță, că înainte de ocupațiunea regiunii respective de armatele inamice, a părăsit singur moșia arendată, fără alt motiv de călărie de invazie, care împrejurare este de sigur departe de a întruni condițiunile faptelor de forță-majoră sus arătate; că chiar dacă s'ar admite, după cum pretinde dânsul, că și această împrejurare ar putea constitui în unele cazuri, o cauză de forță-majoră, motivând lipsa

de folosință, totuși reclamantul nu a dovedit cu nimic în acest caz, că cel puțin dânsul se găsea în așa situațiune că orice altă eventualitate ar fi constituit pentru el un adevărat pericol;

Având în vedere că, prin depunerile martorilor: Dumitrache Toma, Ghiță Persoiu și Costică Panaiteșcu, propuși de reclamant și audiați de d. snplent delegat la 31 Octombrie 1919, ca și prin certificatele ce a prezentat în instanță, dânsul nu dovedește altceva de cât că recolta, aproape întreagă, a anului 1916 care se găsea atunci strânsă pe câmp, a fost ridicată de armatele de ocupațiune și că tot acestea au cultivat și moșia în cursul anilor 1917 și 1918;

Că deși cei dintâi doi din acești martori mai arată că în interval ar fi ars conașul și porumbarul moșiei arendate, fără să precizeze anume când, nici unul din ei nu arată că acest foc ar fi fost datorit armatelor de ocupațiune sau vre unui alt fapt de forță-majoră bine determinată;

Că pe deoparte este neîndoios, față cu dispozițiunile art. 1459 c. civil, că pierderea recoltei culeasă din acel an (1916) nu poate fi în nici un caz pusă în sarcina proprietarului, iar pe de altă parte este evident că dacă în anii 1917 și 1918, armatele de ocupațiune au cultivat moșia aceasta se datorește culpei reclamantului, care după cum s'a arătat mai sus, a părăsit-o cu ocazia ocupațiunei;

Că dar, neputând fi dovedită, în cazul reclamantului, o forță-majoră absolută care să fi cauzat lipsa sa de folosință imobilului închiriat, pretențiunea lui de a se constata de Tribunal rezolvirea contractului pe acest motiv, și drept consecință a acestui fapt exonerarea sa de chirie de la data sus arătată prin acțiune, este neîntemeiată și urmează a fi înlăturată.

În ce privește culpa părâtului întemeiată pe faptul vânzării moșiei arendate;

Având în vedere că prin art. 11 al contractului de arendare în discuțiune, se stipulează expres facultatea pentru proprietar de a vinde moșia în cursul arendării, și a rezilia prin aceasta contractul, fără nici o altă formalitate, numai cu singura condițiune de a se respecta primii doi ani de arendare;

Considerând că atât din depozițiunile martorului Costică Panaiteșcu, cât și din adresa obștei cumpărătoare aflută la dosar, singurele dovezi la care reclamantul s'a referit în acest scop, se stabilește cu precizie, pe deoparte că, vânzarea s'a făcut cu respectarea termenului prevăzut în contractul de arendare, de oarece obștea cumpărătoare trebuia să ia în stăpânire moșia numai în toamna anului 1917, adică după expirarea primilor doi ani de arendare, iar pe de altă parte, că în fapt această luare în stăpânire nu s'a făcut din pricina ocupațiunei, de cât totemai în primăvara anului 1919;

Că prin urmare nici o culpă neputându-se stabili în sarcina proprietarului din această împrejurare, și cel de al doilea motiv de reziliere este neîntemeiat și urmează a fi înlăturat;

Că întru cât ambele motive propuse de reclamant pentru constatarea rezilierii contractului din lipsa de folosință și exonerarea sa în consecință de plata arenzii efectuate, nu s'au găsit întemeiate, nici cererea de restituire, ca fără cauză deținute, nu poate fi încuviințată și ca atare, din acest punct de vedere, capătul de cerere de la punctul No. 2 din acțiune, urmează a fi respins ca nefondat;

Că de asemenea nu poate fi admis capătul de cerere de la punctul No. 4 din acțiune privitoare la daune interese, de oare ce acestea nu se pot atribui reclamantului de cât în cazul unei culpe dovedite în sar-



cina pârâtului, ceea ce, după cum s'a arătat, nu se poate cu nimic stabili;

Având în vedere că este tot atât de neîntemeiată cererea reclamantului prevăzută la punctul No. 3 și 4 din acțiune, privitoare la reducerea arenzii, din cauza pierderii recoltei și a semănăturilor de toamnă, ale anului 1916, de oarece, pe deoparte, în ce privește recolta, ea a fost deja culesă la data ocupațiunei, așa că nu poate privi nici cum pe proprietar, după cum s'a arătat deja mai sus, iar pe de altă parte, în ce privește semănăturile din acea toamnă, nici una din dovezile administrate de reclamant nu stabilesc că ele ar fi fost distruse din cauza forței-majore alegată de dânsul;

Că într-o cerere de reducere a arenzii pentru lipsa parțială de folosință a imobilului arendat, nici nu s'a discutat în speță, acțiunea reclamantului, pentru motivele arătate mai sus, urmează a fi respinsă ca nefondată.

Pentru aceste motive redactate de d. judecător Al. Gânțoiu, Trib. respinge acțiunea, etc.

(ss) N. D. Hariton; Al. Gânțoiu.

NOTA. — Sentința de mai sus a Trib. Prahova se adaugă celor menționate în No. 22-23 și 30-31 ale *Curierul Judiciar* și cari au înțeles să dea o soluțiune juridică și echitabilă unei probleme, ce depășește codul dreptului și capătă o amploare socială.

Întruiva unei tendințe care se desemna și care ni se părea contrarie dreptului și dreptății, am crezut de datoria noastră să arătăm, în analiza amănunțită ce am făcut în N. 8-9 al *Curierului Judiciar* argumentele ce ne determină a susține nedatorirea arenzii moșilor necultivate în timpul și din cauza războiului.

Am avut în urmă satisfacțiunea cu totul desinteresată (întrucât urmăream un scop pur științific) de a vedea instanțele noastre judecătorești pronunțându-se în sensul acestei opinii.

Cităm ca hotărâri noi ce ne sunt cunoscute: Sentința civilă No. 318 din 13 Iulie 1920 a Trib. Prahova dată între aceleaș părți ca cea sus reprodusă și publicată în valoroasa revistă «Sentința» No. 2 anul II și pe cât se poate deduce, și decizia civilă No. 100 din 19 Mai 1920 a Curții de Apel s. IV din București.

Tendința ce începe a se pronunța în hotărârile instanțelor noastre de fond e deci aceea că obiectul contractului de arendare nu e moșia, ci folosința ei și că lipsa acestei folosințe, din cauza războiului, poate fi considerată, după împrejurări, ca un caz de forță majoră care reziliază contractul de locațiune, fără daune.

Firește însă că dacă o culpă se poate imputa uneia din părți, precum e în speța judecată la 20 Februarie 1920 de Trib. Prahova, soluția e determinată de existența și dovedirea acestei culpe.

În această ordine de idei sernnalăm, pentru cazul frequent în care, în timp ce arendașul eră mobilizat, proprietarul, rămas în teritoriul ocupat, nu a uzat nici de legea măsurilor excepționale, nici de ordonanța autorităților ocupante spre a

prelua exploatarea moșiei arendate, acolo unde lucrul ar fi fost posibil, dispoziția art. 3 al *Regulamentului pentru executarea muncilor agricole în timpul războiului* publicat în *Monitorul Oficial* No. 138 din 21 Septembrie 1916.

Acest articol prevede că :

«Pământurile de cultură până la maximum 5 Hectare aparținând gradelor inferioare mobilizați, fie ca proprietate fie ca arendate cu contracte agricole, fie ca membri în obștiile de arendare, vor fi luate fără plată, pe lângă familia mobilizatului de către toți locuitorii rămași în comună și în putință de muncă.

«Pentru executarea acestor munci agricole se va putea recurge la execuțiunea silită pe cale administrativă, după cererea Comitetului Comunal.

«Pentru daunele rezultate din neexecutarea ordonată la timp a acestor munci agricole, toți locuitorii din comună, cari nu vor fi executat muncile cuvenite, vor fi solidari răspunzători putând fi urmăriti pe cale judiciară de către partea interesată».

Legiuitorul a luat deci măsuri ca să nu se părăginească averea celor plecați pe front și a sancționat aceste măsuri cu mijloace de executare promptă și severă, atât pe cale judecătorească, cât și pe cale administrativă.

Legiuitorul a crezut desigur că îngrijirea avutului mobilizaților constituie o datorie de elementară solidaritate națională corespunzătoare celei de apărare a țării.

Ar fi deci inadmisibil ca, în situații identice, soluția să difere după cum e vorba de un satean executabil cu jandarmul sau de un proprietar nepăsător și tihnit, căci este inadmisibil ca să avem în primul caz o obligațiune solidară cu sancțiune judiciară și administrativă, iar în al doilea o simplă facultate, lipsită de orice sancțiune afară de cea a... conștiinței, lăsată în sarcina judecății viitoare.

Problema juridică și socială a repercursiunii războiului asupra raporturilor dintre proprietari și arendași nu a ajuns încă înaintea s. I-ai Inaltei Curți de Casație. Așteptăm însă cu deplină liniște și încredere soluțiunea instanței noastre supreme.

ALEX. VELESCU

## TRIBUNALUL PRAHOVA SECȚIA I

Audiența dela 29 Iunie 1920

Președinția d-lui AL. GÂNȚOIU, Judecător

Elena J. Constantinescu cu Nae N. Stănescu

Sentința civilă No. 294

Daune interese (art. 998-999 c. civ.) — Culpă delictuală și culpa contractuală. — Puterea de apreciațiune judecătorească în raport cu textele pozitive de lege. — Tendința de emancipare a jurisprudenței din hotărârile prea strâmte ale legii pozitive.

Condițiunea esențială care dă loc la reparațiunea daunelor comise este fără îndoială ilicitatea acțiunii fapte. Pentru ca daunele să fie reparate se cere un raport strâns dela cauză la efect, și trebuie să fi fost făcute în violațiunea unui drept stabilit de legea pozitivă.



Denunțarea unei contravențiuni, chiar sub reținuțiu ocupanților germane, nu este interzisă de legea pozitivă, ci este dimpotrivă privită chiar de legiuitor cu ochi favorabili, dând în unele cazuri loc la recompense. Ori legea de rechiziții germană obligănd pe particulari să declare obiectele de aramă, acela care dimpotrivă le ascunde—cum este cazul în speța de față—se găsește în culpă, și prin urmare decăzut din dreptul de a îndrepta o acțiune în daune împotriva denunțatorului.

#### Tribunalul,

Asupra acțiunii în discuțiune introdusă de Elena I. Constantinescu, cu autorizația soțului său I. Constantinescu, ambii din com. Poiana, jud. Prahova, cu petiția înreg. la No. 39629/C19, în contra pârâtului Nae N. Stănescu, din aceeași comună, prin care acțiune, după cum a fost precizată în instanță, reclamanta cere să fie obligat pârâtul să-i plătească, cu titlu de daune-interese, în temeiul art. 998—999 c. civ., suma de opt mii lei, reprezentând prejudiciul încercat de numita prin fapta pârâtului, care în August 1918 a indicat autorităților administrative germane de ocupație locul unde reclamanta ascunsese un cazan de aramă pentru fabricat țuică și pe care această administrație i l-a ridicat, fără nici o despăgubire, supunându-o și la plată de amendă;

Având în vedere concluziunile orale ale reprezentantului reclamantei, singura prezente în instanță, și actele invocate;

Având în vedere că soriginea obligațiunii care se indică drept temei al prezentei acțiuni fiind art. 998 și 999 c. civ., urmează a se examina înaintea oricărei alte chestiuni, dacă faptul ce se atribuie pârâtului, presupunându-l dovedit, întrunește elementele unui delict sau quasi delict civil, pentru ca autorul lui să poată fi tras la răspundere, în conformitate cu dispozițiunile acestui text;

Având în vedere că condițiunea esențială cerută pentru ca fapta prejudiciabilă și imputabilă delictuului să dea loc la reparațiune civilă este, fără îndoială, *ilicitețea* acestei fapte, constituind culpa autorului în săvârșirea ei și care culpă nu poate fi socotită drept cauză efectivă și imediată a prejudiciului arătat; (Alexandrescu, Tom. 5, pag. 395)

Considerând că, dacă se cercetează din acest punct de vedere fapta imputată pârâtului, în nici un caz ea nu însușește caracterizarea sus arătată, de oarece, pe de o parte nu constituie câtăuși de puțin violațiunea vreunui drept stabilit de legea pozitivă în favoarea reclamantei, iar pe de altă parte nu poate fi privit drept cauză imediată și generatoare a prejudiciului încercat de dânsa;

Considerând într-adevăr că reclamanta singură recunoaște și faptul este în deosebă cunoscut, că în tot cursul războiului de curând terminat și mai ales în timpul ocupațiunii germane, legea rechizițiilor a avut o strictă aplicațiune; că în conformitate cu dispozițiunile acestei legi, anumite obiecte trebuincioase necesităților militare și în special cele de aramă, cum era cazanul reclamantei, trebuiau declarate, sub sancțiuni penale severe, autorităților locale respective și puse la dispoziția ei la cerere;

Că de asemenea reclamanta mai recunoaște nu numai că nu a declarat cazanul autorităților locale în drept, dar că l-a ascuns în pământ pentru a nu fi cumva descoperit, contravenind astfel în mod flagrant dispo-

zițiunilor de ordine publică ale unei legi în acel timp în vigoare;

Că denunțarea unei atari contravențiuni pe lângă că nu este interzisă de legea noastră pozitivă, dar ceva mai mult, în unele cazuri este chiar recompensată, așa că departe de a constitui o acțiune ilicită, faptul ce se impută pârâtului este din contră bine văzut în ochii legiuitorului nostru;

Că nu se poate admite că această caracterizare a faptului în discuțiune ar putea fi schimbată prin împrejurarea că autoritatea care făcea rechizițiile în acel timp era cea germană, de oarece este constant în drept, în conformitate cu principiile cuprinse în convențiunea dela Haga, că autoritatea legală trecând de fapt în timpul ocupațiunii în mâinele puterii ocupante, aceasta era în mod legal îndrituită să facă atari rechiziții, întrucât ele nu excedau limitele necesităților ei militare, ceace nici măcar nu s'a pretins de reclamantă că s'ar fi întâmpat în cazul discutat;

Că în asemenea situațiune, faptul imputat pârâtului poate fi într-adevăr reprobabil din punct de vedere patriotic, întrucât prin el s'a putut pune o armă mai mult la îndemâna inamicului și aceasta în detrimentul celorlalți conaționali ai săi și ai pârâtului; nu însă această este caracterizarea pe care, după cum s'a arătat, legea pozitivă o pretinde faptului dăunător, pentru a da loc la reparațiunea stabilită prin textul menționat mai sus și care servă de temei acțiunei reclamantei;

Că pentru aceleași considerațiuni, este lesne de văzut că și cauza imediată a prejudiciului încercat de reclamantă, rezidă în chiar contravențiunea săvârșită de dânsa, iar nu în faptul pârâtului, care, în atari împrejurări nu poate da loc la nici o reparațiune către reclamantă;

Că așa fiind acțiunea este neintemeiată și urmează a fi respinsă;

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător Al. Gânțoiu Trib. respinge acțiunea, etc.

(ss) Al. Gânțoiu; C. Popescu

NOTĂ. — Am avut prilejul, în ultimele cercetări de jurisprudență să dăm mai multă atențiune acelor sentințe la care flexibilitatea puterii de apreciațiune juca un rol preponderant.

Le-am pus tocmai în evidență fiindcă în ele se oglindește mai bine o mentalitate juridică. Textele de lege, sânt în materia dreptului niște norme aproape matematice cari au de scop să reducă diversele concepțiuni la un nivel egal. Dacă aceste puncte de reper au un scop nivelator, nu este mai puțin adevărat că tot ele anulează scânteierile unei personalități, distrugând genialitatea. S'a constatat că există copii cari fac calcule matematice prodigioase fără să cunoască vre-o regulă, și că îndată ce învață regulile diferitelor operațiuni ei devin ca și ceilalți niște socotitori normali.

Același lucru și în drept. Textul pozitiv de lege scutește raționamentul de oboseală, dar și împiedică în foarte multe împrejurări starea celei mai perfecte soluțiuni.

\* \* \*

Unde poate fi vorba de-o mai liberă apreciere de fapte decât atunci când analizezi chestiunea



daunelor ? Sunt fără îndoială la temelia acestei teorii câte-va reguli elementare, dar întreaga construcțiune rezidă pe puterea de apreciațiune a judecătorului. În speța de față, e vorba de un denunț făcut de o persoană în contra alteia care ascunse sub ocupațiunea Germană un cazan de aramă în pământ, spre a-l scăpa de rechizițiune.

Tribunalul Prahova, găsind că denunțatorul în chestiune merită toată stima, îl ferește de acțiunea în daune îndreptată împotriva sa, și-și întemeiază considerentele pe *legea pozitivă*. Cu toate că *legea pozitivă*, are foarte puțin a vedea în materia daunelor, ne vom da totuși osteneală să analizăm și fundamentul acestei legi pozitive, care recunoaștem că, în cazul de față, a înlocuit pe nedrept o concepțiune, mai modernă, și anume, teoria unui raport de obligațiuni naturale, de a cărei oportunitate ne-am fi bucurat și noi.

Sentința de față căutând un temel juridic zice : «având în vedere că condițiunea esențială cerută pentru ca fapta prejudiciabilă și imputabilă delinquentului să dea loc la reparațiuni civile este, fără îndoială, *ilicitețea* acestei fapte, constituind culpa autorului în săvârșirea ei și care culpă să poată fi socotită drept cauză efectivă și imediată a prejudiciului arătat etc».

Dacă este adevărat că una dintre cauzele cari dau loc la daune este ilicitețea unei acțiuni comise asupra unei persoane din care a decurs o pagubă, apoi mai sânt și alte multe cauze care justifică cu prisosință dreptul de despăgubire. Astfel culpa este una din sursele cele mai principale care justifică un drept la daune.

Principiul dominant totuși este acesta. Nu trebuie, prin faptul existenței tale ca om, și prin relațiunile tale sociale să vătâmi câtu-și de puțin drepturile și mai cu seamă interesele altuia. Această mică definiție ne lămurește dintr'odată că *legea pozitivă* este o unitate de măsură prea brută ca să se poată cântări ființa dintre raporturile sociale întemeiate tocmai pe nevătămarea intereselor omenești.

Chestiunea pe care o examinăm este una din cele mai delicate și care îngreunează deasemenea alte chestiuni. Chestiunea daunelor implică teoria culpei, și aceste două înlănțuiesc teoria riscurilor, apoi teoria abuzului de drept și așa mai departe. Prin urmare ca să fii în culpă nu trebuie să fi comis numai un fapt ilicit, adică contrar legii pozitive, dar e suficient să fi exersat un lucru imoral, sau contrar bunelor obiceiuri, sau să nu te fi abținut dela violență, sau dela fraudă cu intențiunea de a înșela pe altul. De asemenea esti în culpă dacă nu te-ai abținut dela un act care cerea o anumită forță sau abilitate, pe care nu o posezi în gradul cerut, sau nu ai supravegheat în deajuns obiectele sau persoanele pe care le ai avut în îngrijire, etc. etc.

Denunțul, din speța de față, sub ocupațiunea germană, este un act care nu pornea dintr-o stare de necesitate și prin urmare nu-i se poate aplica maxima «necessitas omnia corrumpit» de oarece sancțiunile edictate de autoritatea germană priveau numai pe contravenient, iar nu și pe terți. Erea deci un act pornit din negațiunea spiritului umanitar, un act antipatriotic și mai cu seamă antisocial. Convențiunea dela Haga, permite ocupantului să administreze țara ocupată după normele lui, și prin urmare după legile pe care vrea să le aplice. Dar presupunând chiar că convenția dela Haga ar zice altfel, rezultatul practic rămâne același, de oarece acela care e mai tare face așa cum crede de cuviință și ilegalitatea pe care o comite o pune în lănoș. Înlocuind la adăpostul unui text de *lege pozitivă*, Sancțiunea a fost imediată și denunțul a suferit dubla pedeapsă : amenda și pierderea obiectului. După retragerea armatelor de ocupațiune, a venit o lege — din fericire — care a nesocotit toate judecățile puterii de ocupațiune, și care a mers chiar mai departe, anulând anumite convențiuni liber consimțite între părți ex : imobile cumpărate la noi în timpul ocupațiunii de către inamic etc. Prin urmare, daunele cerute de reclamant azi sunt cât se poate de fondate, de oarece ele se raportă tocmai la un act ilicit. Nu trebuie să te folosești azi de legislațiunea puterii de ocupațiune ca să împiedici pe reclamant de a cere daune împotriva unei persoane care fără să fi fost constrânsă s'a folosit de un text străin spre a putea face rău unui concetățean al său. Ceeace e cert, e că pe baza acestui text, care nu va avea nimica constituțional în el, și din cauza denunțului făcut de acea persoană denunțul a suferit o pagubă. Nu eră necesar să denunți ; prin urmare ai cauzat cuiva o pagubă, pe care ești dator să o repari, și este clar până până la evidență că între denunțul făcut și pagubă există cea mai strânsă legătură dela cauză la efect. Așa dar nici din punct de vedere al textelor respingerea acțiunii nu este fundată.

Jurisprudența franceză a fost pusă în anumite împrejurări la cele mai grele încercări. Ereau situațiuni cari nu mai corespundeau cu nevoile timpului, erau texte învechite cari consolidau anumite stări pe care legiuitorul le neglijase, dar pe care jurisprudența nu le-a trecut cu vederea. Hotărârile ei au săvârșit un processus cu totul contrar celui adoptat în sentința de mai sus. S'a luat în considerațiune un text de lege tocmai cu scopul de a se modifica o stare ignobilă de lucru. Voi cita din memorie câteva cazuri pe care le-am găsit răsfoind jurisprudența franceză.

În legislațiunea franceză există o diferență între condițiunile imposibile, ilicite, imorale și



contrarii bunelor obiceiuri după cum sunt introduse într'un act cu titlu oneros sau gratuit. În cele dintâi ele anulează tot actul (art. fr. 1172) care depinde de acea condițiune. Dimpotrivă în actele cu titlul gratuit ele sânt considerate ca nescrise, actul subsistând mai departe (art. fr. 900) Art. 900 care este un text imperativ își avea rațiunea de a fi, imediat după bulversarea constituțiunei din 1791. Clasa bogată atinsă în sentimentele ei conservatoare, introducea dela acea dată în actele cu titlu gratuit tot felul de condițiuni, d. ex. oprind pe copii lor de a ocupa anumite funcțiuni publice, unirea copiilor lor cu neveste burgheze, sau alte clauze privitoare la cultul religios etc. Legea din 5/12 Sept. 1791 a declarat dar nescrise toate aceste condițiuni imperative sau prohibitive de acest fel. Timpul trecea și situațiunea îngrijitoare se atenua cu desăvârșire, prin urmare art. 900 își pierdea din valoare. Jurisprudența văzând inutilitatea acestui text *pozitiv de lege* a început să anuleze actul liberal pe de-a întregul, aplicându-i când dreptul comun, când nulitatea pentru cauză ilicită.

Jurisprudența s'a atins în primul rând de donațiunile cu sarcini considerându-le ca niște acte oneroase cărora nu li se putea aplica decât art. 1172. Art. 900 era dar înlocuit prin art. 1172, cea-ce aducea anularea în întregime a actului. De asemenea Casația Franceză e constatată dela 1863 încoace anulând actul cu titlul gratuit prin aplicarea teoriei cauzei, socotind că nulitatea condițiunei atrage cu sine și nulitatea actului când se constată că acea condițiune ilicită a fost *cauza impulsivă și determinantă a libertății*. Totul s'a redus și se reduce și astăzi la o chestiune de fapt, pe care judecătorii fondului o pot aprecia fără pipăire sau controlul Inaltei Curți.

Un alt exemplu e relativ la *clauza compromisorie*. În dreptul francez clauza compromisorie este nulă în actele cu titlul oneros, dar valabilă în actele cu titlul gratuit. Iată cum a văzut jurisprudența franceză un caz căruia i se împotrivau texte precise de lege dându-i cea mai lăudabilă soluțiune.

Într-o localitate de sporturi se ținuseră niște concursuri sportive și juriul introdusese în condițiunile de concurs că-și rezervă dreptul de a judeca orice diferend s'ar ivi între concurenți în privința premiilor și recompenselor, și că arbitrii lor sunt singuri în măsură să se pro-

nunțe, fără să fie permis a se recurge la tribunalele ordinare.

De altfel asemenea lucruri se petrec și la noi. Nimeni nu găsea nimica de spus, totul era foarte legal, clauza compromisorie fiind permisă în actele cu titlu gratuit, iar premiile considerate ca niște donațiuni oferite din generositate comitetului sportiv. S'a întâmplat că unul dintre concurenți s'a fie nedreptățit și îndreptează în urmă proces înaintea tribunalelor de drept comun. Tribunalul printr'o înaltă clemență a eludat *textul pozitiv de lege*, găsind că acțiunea sa e fondată, clauza compromisorie fiind nulă ca introdusă într'un act cu titlu oneros, căci recompensa acordată de juriu nu era altceva decât echivalentul unei oboseli, a unei munci care presupunea antrenament, timp, abilitate, etc.

Un alt exemplu e relativ la extinderea în Franța a unei teorii bine cunoscută în Germania, anume: *Schlüsselgewalt*.

Schlüsselgewalt-ul sau mandatul domestic este iarăși o fericită construcțiune a jurisprudenței. În Franța s'a prezintat următoarea speță: O tânără pereche, care frecventa localitățile cele mai șic de mare treceau în toate părțile ca oameni căsătoriji, fără să fie astfel în realitate. Își creaseră o posesiune de stat foarte constantă. Într-o zi doamna se duce la un bijutier și-și cumpără bijuterii și blănuri pentru o sumă considerabilă, rugând pe furnizorul să aștepte pe soțul ei care le va achita. La reclamațiunea furnizorilor, domnul s'a opus, invocând că doamna a cumpărat lucrurile fără învoirea lui și că d-ei nefiind soția sa legitimă el nu recunoaște datoria.

Tribunalul a găsit de cuvință — și cu drept cuvânt — cu toate că *textul pozitiv de lege* i era favorabil Domnului, că atunci când umbli să-ți creiezi o posesiune de Stat trebuie să suporti și toate consecințele ce decurg din ea, condamnându-l la plata sumei de bani.

Toate soluțiunile mai sus raportate își găsesc temeiul într-o mentalitate juridică din cele mai progresiste, dovedind că nu textul de lege pozitiv este acela ce trebuie să ție pe magistrat cu mâinile legate și neputincios de a deslega o problemă care nu mai cadrează cu necesitatea timpului.

ALEXANDRU EM. LĂZĂRESCU

Doctor în drept dela Paris, avocat.

14 Sept. 1920

## REZUMATELE JURISPRUDENȚEI CURȚILOR DE APEL ȘI ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI

SECȚIA I

*Apelantă*: Zoe N. Moscu, prin d. av. Minei.

*Întâlniți*: Marin Bădulescu și Aurel Lupașcu, prin d. av. C. Dumitrescu.

*Contract de locațiune. — Clauză de reziliere*

*cu caracter facultativ. — Inoperanța ei. — Art. 4 din Decretul-lege 1420/1920.*

Clauza din contract pe baza căreia se cere evacuarea imobilului este o clauză de reziliere facultativă, declarată fără nici o condițiune inoperantă prin art. 4



al Decretului-lege 1420/920 al chiriilor, adică neexistență, fără efect față de chirias; și această dispoziție constituie o regulă generală fără excepțiune, așa că chiriașul nu are interesul și deci nici obligațiunea de a face vre o contestație, contractul său urmând a se executa în viitor ca și cum clauza n'ar fi fost inserată. iar dacă proprietarul va voi să o considere încă operantă, chiriașul îi va putea opune pe cale de apărare dispoziția contrară a legii. — (Curtea de Apel București secția I, decizia civilă No. 128 din 15 Iunie 1920, prin care s'a respins apelul contra sentinței Trib. Ilfov secția III No. 257/1920).

NOTA. — A se vedea, în acelaș sens, Curtea de Apel Buc. s. IV, decizia 60 din 1 Aprilie 1920, în *Curierul Judiciar* No. 59—60/1920, pag. 482. — (N. R.).

## SECȚIA II

Apelant: Ely Bercovidi prin dl. av. Silberman.  
Intimați: Moștenitorii defunctei Alexandrina general I. Lahovari.

**Vânzare imobiliară de bună voie prin licitație. — Licitatie. — Adjudecare. — Depunerea prețului. — De când devine desăvârșită vânzarea? — Art. 567, 696 pr. civilă. — Ce lege a timbrului se aplică?**

În materie de vânzare, de bună voie prin licitație publică, imobiliară, principiul este: că se efectuează convențiunea între părți sub supravegherea justiției, așa că după regula generală fiind față în față două voințe exprese, aceea a copărtășilor și aceea a adjudecatorului, actul de vânzare devine desăvârșit prin simpla încheiere a lui la adjudecare, sub rezerva menținerii aceluiaș sistem de lucru cu ocaziunea supralicitărei și în condițiuni ca adjudecatorul să depună prețul în termenul legal.

Art. 567 pr. civ. potrivit căruia ordonanța de adjudecare are efect retroactiv în privința transmisibilității dreptului de proprietate asupra adjudecatorului din chiar momentul depunerii prețului, nu se aplică la adjudecările efectuate prin licitație pentru eșire din indiviziune, de oare ce legiuitorul prin art. 696 pr. civ. dispune că în această materie se va urma conform regulilor pentru vânzările bunurilor nemășătoare ale minorilor, în care nu figurează și regula prevăzută de art. 567 pr. civ.

Prin urmare, în speță, din moment ce actul de vânzare a luat ființă la 29 Aprilie 1920, adică din ziua adjudecării și adjudecatorul a depus taxele de înregistrare și cele de portărei la 30 Aprilie 1920, adică în timpul când era în vigoare vechea lege a timbrului, depunerea acestor taxe e valabilă făcută. — Curtea de apel București, secția II, decizia civilă 176 din 3 Iulie 1920, prin care s'a admis apelul contra jurnalului 5101 din 2 Iunie 1920 Trib. Ilf. S. Not.).

## SECȚIA III

Apelant: Arghir Tase prin d-nii avocați Hurmuz Aznavorian și Al. Pretorian.

Intimat: Al. Scărlătescu, prin d-nii avocați Radian și P. Vasilescu.

**Contract de locațiune. — Transacțiune între proprietar și chiriaș. — Neasimilarea ei cu declarațiunile unilaterale de renunțare făcute de chiriaș, prevăzute de decretul lege 1420/920.**

Tranzacțiunea încheiată între proprietar și chiriaș prin care își fac concesiuni reciproce, chiriașul ca re-

nunțare la contract cu începere dela 3/16 Aprilie 1920 și obligându-se să evacueze benevol imobilul, iar proprietarul că renunță la daunele și cheltuielile cerute prin acțiunea ce-a intentat, nu intră în prevederile art. 4 din noul decret lege 1420/920, pentru considerațiunea că acel decret nu a avut în vedere decât declarațiunile de renunțare, prevăzute de art. 37 din legea măsurilor excepționale, declarațiuni unilaterale, care emană dela chiriaș, în cazul cărora nu pot fi scotote tranzațiunile, care stabilesc drepturi și obligațiuni reciproce, indivizibile prin natura lor.

Prin urmare, în speță, tranzacțiunea încheiată între părți își păstrează efectele sale și sunt opozabile apelantului. (Curtea de apel București Secția III-a decizia civilă 114 din 16 Iunie 1920, prin care s'a respins apelul contra sentinței No. 200/1920 a Trib. Prahova s. III-a).

## SECȚIA IV

Apelant: A. Nicolau, prin d. av. A. Vasilescu.

Intimați: Victoria Dumitriu și alții, lipsi.

**Contract de locațiune. — Plata chiriei făcută unui coproprietar ca mandatar tacit. — Revocarea mandatului. — Ofertă reală. — Respingeră ei de mandatară. — Rea credință. — Valabilitatea ofertei. — Art. 604 și urm. pr. civilă și 1429 al. 2 cod. civil.**

După dispozițiunile art. 1429 al. 2 c. civ. locatarul are îndatorirea să plătească prețul locațiunii la termenele statornice.

Plata sau oferta de plată trebuie făcută creditorului care are capacitatea de a primi și în localitatea statornică în convenție pentru a se face plata, în speță sunt mai mulți coproprietari pe imobilul închiriat și în contract s'a prevăzut că plata se va face la domiciliul proprietarilor.

Dacă este exact că principiile legii sunt astfel, aceste reguli neavând nimic de ordine publică, părțile pot deroga și o pot face expres sau tacit.

Prin urmare, în speță, intimata primind singură chiria încontinuu pe primii cinci ani și în numele celorlalți coproprietari, fără nici o protestare din partea acestora, prin acest mod de executare al contractului, convenția relativă la modalitatea plăței chiriei părțile au modificat-o și un mandat tacit intervenind între coproprietari și intimată, asupra acestei noi convențiuni nu se mai poate reveni acum fără consimțământul apelantului sau o notificare prealabilă lui, ceea ce în speță nu s'a făcut dovada că a avut loc; astfel depunerea chiriei prin ofertă reală, urmată de consemnațiune din partea apelantului pe numele intimatei, este regulat îndeplinită și constituie o plată valabilă și-l liberează de datorie.

Mai mult: doctrina și jurisprudența sunt de acord a recunoaște că atunci când neregularitatea formalităților cerute de art. 604 și urm. pr. civ., în caz când se constată că creditorul a refuzat a primi suma cu rea credință, cum este în speță, nu poate atrage operarea pactului comisoriu expres prevăzut în contract. (Curtea de Apel București, secția IV, decizia civilă No. 166 din 5 Iulie 1920, prin care s'a admis apelul contra sent. trib. Ilfov secția I c. cor. No. 421/1920).

În editura Institutului de arte grafice «Samitea» din Craiova a apărut: **68 Rapoarte Medico-Legale Model**, Ed. II, revăzută corectată și marită de dr. George Bogdan, profesor de medicină legală la Universitatea din Iași, medic legist pe lângă Trib. Iași. Un vol. 280 pag. Prețul 28 lei.